

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування**

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

**Удосконалення державної інвестиційної політики
України**

Виконав:

студент магістратури за спеціальністю
281 Публічне управління та
адміністрування заочної форми
навчання

Зеленецький Вадим Олександрович

Науковий керівник:

доцент кафедри публічного управління
та адміністрування, кандидат наук з
державного управління, доцент

Підлісна Тетяна Віталіївна

Рецензент:

АНОТАЦІЯ

Зеленецький В.О. – Удосконалення державної інвестиційної політики України.

Магістерська робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

Основна увага в магістерській роботі присвячена обґрунтуванню теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення державної інвестиційної політики України.

Перший розділ магістерської роботи присвячений вивченню теоретичних аспектів державної інвестиційної політики. У рамках цього розділу автором визначено сутність державної інвестиційної політики. Також здійснено узагальнення світового досвіду реалізації державної інвестиційної політики, зроблено висновки для України.

Зі свого боку, у другому розділі проведено дослідження практичних аспектів державної інвестиційної політики України. У тому числі, ідентифіковано особливості формування та реалізації державної інвестиційної політики. Проведено аналіз основних показників реалізації державної інвестиційної політики.

Третій розділ містить бачення автора щодо удосконалення державної інвестиційної політики України. У його рамках обґрунтовано організаційно-економічний механізм реалізації державної інвестиційної політики. Також визначені пріоритети реалізації інвестиційної політики держави в контексті забезпечення економічної безпеки.

Ключові терміни: інвестиція, інвестиційна політика, державна інвестиційна політика, механізм реалізації, безпека.

SUMMARY

Zelenetsky V.O. - Improvement of the state investment policy of Ukraine.

Master's thesis for obtaining a master's degree in the specialty 281 Public management and administration.

The main focus of the master's work is devoted to the substantiation of theoretical foundations and the development of practical recommendations for improving the state investment policy of Ukraine.

The first chapter of the master's work is devoted to the study of theoretical aspects of state investment policy. Within the framework of this section, the author defines the essence of the state investment policy. The global experience of implementing the state investment policy was also summarized, and conclusions were drawn for Ukraine.

For its part, in the second chapter, a study of practical aspects of the state investment policy of Ukraine was conducted. Including, the peculiarities of the formation and implementation of the state investment policy are identified. An analysis of the main indicators of the implementation of the state investment policy was carried out.

The third section contains the author's vision for improving the state investment policy of Ukraine. Within its framework, the organizational and economic mechanism of implementing the state investment policy is substantiated. The priorities of implementing the state's investment policy in the context of ensuring economic security are also determined.

Key terms: investment, investment policy, state investment policy, implementation mechanism, security.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	7
1.1 Сутність державної інвестиційної політики	7
1.2. Світовий досвід реалізації державної інвестиційної політики.....	13
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	23
2.1. Особливості формування та реалізації державної інвестиційної політики	23
2.2. Аналіз основних показників реалізації державної інвестиційної політики	29
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	39
3.1. Обґрунтування організаційно-економічного механізму реалізації державної інвестиційної політики	39
3.2. Пріоритети реалізації інвестиційної політики держави в контексті забезпечення економічної безпеки.....	48
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Загальновідомо, що успішна інвестиційна діяльність в країні можлива за умови створення сприятливого інвестиційного клімату, тобто середовища, в якому проходять усі інвестиційні процеси. Інвестиційна діяльність, у свою чергу, визначається двома ключовими характеристиками: інвестиційним кліматом та інвестиційною привабливістю країни, котра залежить від низки умов (сприятливої інвестиційної ситуації, наявності конкурентних переваг, рівня ризиків та безпеки інвестування для них справ в економіці).

Для формування в Україні сприятливого інвестиційного клімату ми маємо усі передумови. Інвестиційний клімат у державі виконує роль певного індикатора стану поточне географічне положення; високий транзитний та значний природно-ресурсний потенціал; відносно дешева висококваліфікована та конкурентоспроможна робоча сила; ненасичений ринок товарів (попит населення). Однак зараз, в умовах війни цей потенціал наразі нереалізований, оскільки аналіз тенденцій розвитку державної економіки та індексу економічної свободи України демонструє стабільні темпи до зниження відповідних позицій нашої держави в глобальному інвестиційному середовищі.

Проблематиці державного управління інвестиційною діяльністю присвячено чимало наукових праць вітчизняних авторів, зокрема: Бурдило О. В., Гончарук І.В., Кучеренко Ю.А., Семенов В. Ф., Сімків Л. Є., Ткаченко Т.П., Швець Ю. О., Шевчук Н.А. та ін. Проте питання державної інвестиційної політики України завжди залишається актуальним, особливо зараз, в умовах війни, та таким, що потребує поглибленого вивчення.

Мета та завдання дослідження. *Метою магістерської роботи є систематизація теоретичних аспектів та обґрунтування практичних пропозицій щодо удосконалення державної інвестиційної політики України. У відповідності до цієї мети були поставлені та послідовно вирішувались такі основні завдання:*

Описати сутність державної інвестиційної політики.

Узагальнити світовий досвід реалізації державної інвестиційної політики.

Систематизувати особливості формування та реалізації державної інвестиційної політики.

Проаналізувати основні показники реалізації державної інвестиційної політики.

Обґрунтувати організаційно-економічний механізм реалізації державної інвестиційної політики.

Визначити пріоритети реалізації інвестиційної політики держави в контексті забезпечення економічної безпеки.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, пов'язані із реалізацією державної інвестиційної політики України. **Предмет** - теоретичні та прикладні аспекти удосконалення державної інвестиційної політики України.

Методика магістерського дослідження. Для вирішення поставлених у магістерській роботі завдань використовувався цілий рід методів дослідження. Зокрема, серед них - метод систематизації та узагальнення (для визначення понятійного апарату за темою дослідження), статистичний (для систематизації показників та виявлення тенденцій інвестування), структурно-логічний метод (для визначення напрямів удосконалення державної інвестиційної політики України) та інші.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання теоретичних і практичних узагальнень та висновків магістерської роботи для удосконалення державної інвестиційної політики України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

1.1 Сутність державної інвестиційної політики

Проблема державної інвестиційної політики була і залишається однією з найактуальніших для багатьох країн світу. Державна інвестиційна політика визначається як мінімум двома основними факторами: а) стан економіки у державі; б) завдання та мета соціально-економічного розвитку [4]. На сьогодні в Україні відсутнє законодавче визначення терміну «державна інвестиційна політика». Стаття 10 ГК України визначає основні напрями державної економічної політики, яка, зокрема, включає інвестиційну політику, спрямовану на створення умов, необхідних для залучення підприємствами і концентрації коштів для розширеного відтворення основних засобів виробництва, особливо в галузях, розвиток яких визначено як пріоритет структурної політики та промисловості, а також забезпечення ефективного та відповідального використання цих коштів та їх контроль [8].

Закон України «Про інвестиційну діяльність» визначає цілі, форми державного регулювання інвестиційної діяльності та види державної підтримки [].

Визначення, запропоноване Д. М. Червановим, є досить вдалим з точки зору відображення основних, важливих елементів категорії «державна інвестиційна політика». Інвестиційна політика держави розглядається як сукупність підходів і державних рішень, які визначають напрями інвестицій, мобілізують ресурси підприємств і за допомогою податкових та інших пільг створюють сприятливий інвестиційний клімат та інституційну безпеку в управлінні процесом залучення, планування та здійснення інвестицій [32, С. 562].

Державну інвестиційну політику в науковій літературі найчастіше визначають як частину економічної політики держави, метою якої є забезпечення ефективної інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання

[6, с.12], або як сукупність правових, адміністративних та економічних заходів, спрямовані на це. та активізація інвестиційних процесів [34, С. 7]. Перше визначення є надто загальним за своєю формою; другий зводить інвестиційну політику держави лише до її дій.

Широке визначення інвестиційної політики держави дає В. Федоренко. Вчений визначає її як діяльність держави, що полягає в регулюванні інвестиційної діяльності для досягнення цілей економічної, науково-технічної та соціальної політики; комплекс економічних, організаційних, правових та інших заходів, спрямованих на створення сприятливого інвестиційного клімату, структурну перебудову та підвищення ефективності національної економіки [40, С. 31]. На нашу думку, таке бачення інвестиційної політики держави видається досить складним і досконалим, оскільки охоплює як її суттєву частину – регулювання інвестиційної діяльності – її мету та завдання, так і перелік заходів, що застосовуються для цього. Однак визначені завдання є досить нечіткими, а керівні принципи реалізації політики не чітко визначені [24].

О. Данілов під інвестиційною політикою розуміє сукупність підходів і державних рішень, що визначають напрями капітальних вкладень у сферах і секторах економіки; Мобілізація ресурсів компанії та створення сприятливого клімату для іноземних інвесторів шляхом запровадження податкових та інших пільг; інституційна безпека в контролі за процесом залучення, планування та реалізації інвестицій та в дебюрократизації діяльності відповідних організаційних структур [10, с. 36-37].

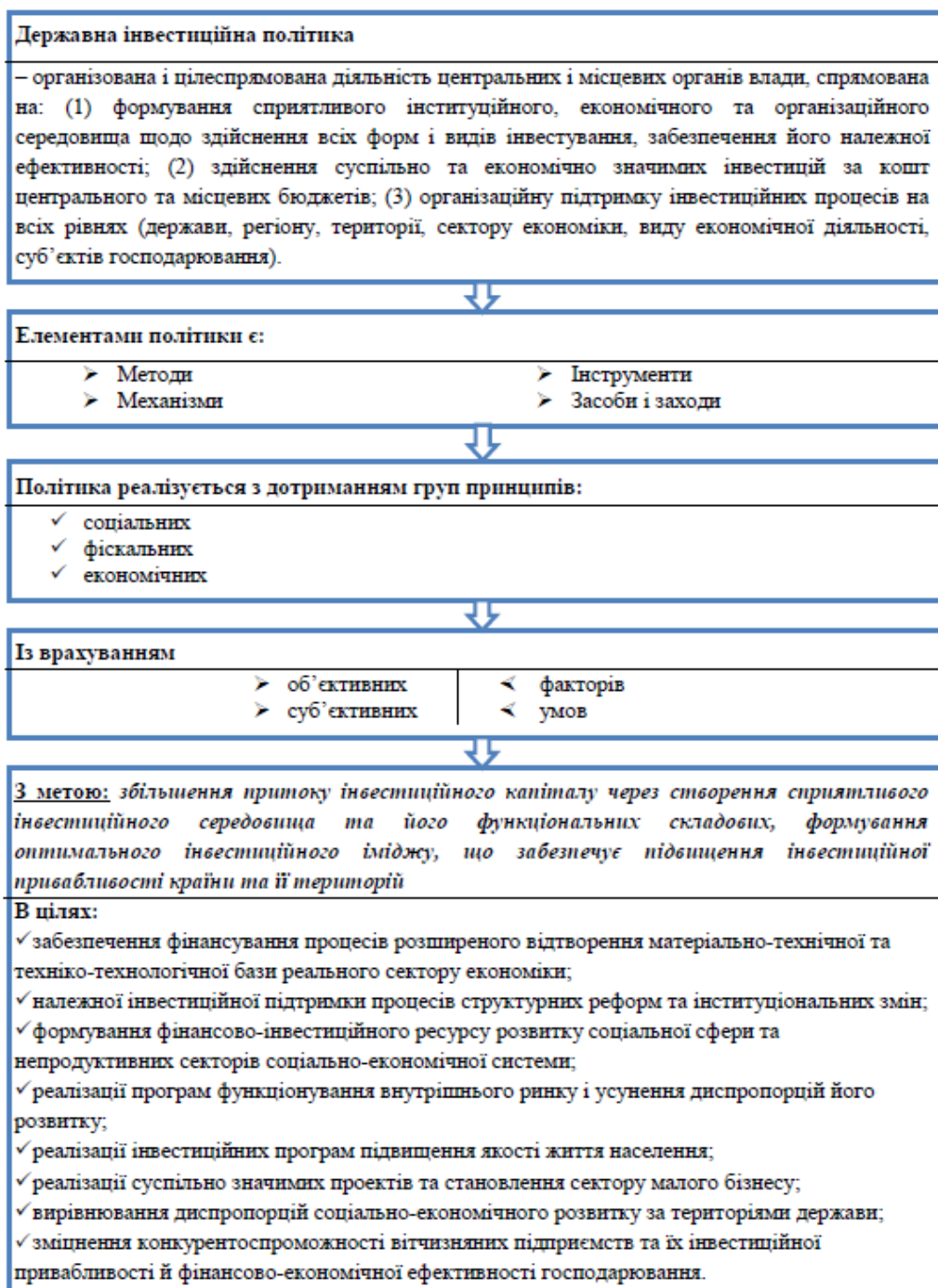

Рис. 1.1. - Характеристика елементів державної інвестиційної політики
Джерело: [24].

Ми розглянемо сучасні світові тенденції у зв'язку із засобами та політикою формування інвестиційної політики держави та механізмами її реалізації в різних країнах світу з урахуванням рекомендацій міжнародних організацій, які включають інвестиційну політику держави нового покоління.

Інвестиційна політика нового покоління в міжнародному середовищі сформувалася в посткризовий період і відображена в багатьох політичних курсах останніх років, які характеризуються, з одного боку, одночасним

прагненням до подальшої лібералізації інвестиційного режиму та заохочення іноземних інвестицій, а з іншого боку, шляхом регулювання інвестицій для досягнення цілей інвестиційної політики держави [12].

Концептуальна основа інвестиційної політики наступного покоління була вперше обговорена та детально сформульована на Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) у 2012 році. У найширшому плані інвестиційна політика наступного покоління спрямована на:

- забезпечення синергії з більш широкими цілями економічного розвитку або промислової політики та досягнення органічної інтеграції в стратегії розвитку;

- сприяння відповідальній поведінці інвестора;

- забезпечення ефективності політики під час її розробки та реалізації та в інституційному середовищі, в якому вона діє [1, С. 192].

Метою такої політики на рівні країни є прискорення економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національного виробництва шляхом досягнення синергічного ефекту від реалізації інвестиційної політики та реалізації стратегії розвитку окремих галузей економіки. На міжнародному рівні метою такої політики є встановлення балансу в розподілі прав і обов'язків іноземних інвесторів і приймаючої країни та впорядкування інвестиційних угод, які забезпечують економічну безпеку країни, до якої надходить іноземний капітал. і повністю гарантувати право власності інвестора.

Характерною рисою інвестиційної політики нового покоління є акцент на розвиток внутрішнього інвестиційного ринку та підвищення його значення в розвитку національної економіки. Для сучасної України найважливішими завданнями інвестиційної політики було і залишається збільшення обсягів капітальних вкладень з метою швидкого виходу з кризи та забезпечення певного рівня економічної стабільності. Водночас з перших років незалежності перед Україною постало дуже актуальне завдання максимально

обмежити державні капіталовкладення при значному їх збільшенні за рахунок інвестицій підприємств.

На жаль, прогалини у роздержавленні та приватизації не сприяли належному розвитку інвестиційного процесу, а відтак і реалізації інвестиційної політики держави. Через високі податки багато українських підприємств не тільки не здійснювали капітальних вкладень, але й не мали змоги забезпечити та підтримувати легке відтворення засобів виробництва. Наразі ця проблема надто важлива.

По-третє, розглядаючи інвестиційну політику держави як логічну та невід'ємну частину загальної економічної політики, варто враховувати специфіку інвестиційної діяльності як окремої галузі економіки. Тут із багатьох визначень «інвестиційної діяльності» слід прийняти Закон України «Про інвестиційну діяльність» (18 вересня 1991 р.), в якому інвестиції загалом трактуються як усі види майнових та інтелектуальних цінностей, у які вкладено на підприємствах та в інших видах діяльності, за допомогою яких створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [32]. Український вчений і економіст В. Г. Федоренко зазначає, що інвестиції варто розрізняти за такими ознаками:

- за типом інвестицій (нерухомість);
- за типом інвестиційного паю;
- за періодом інвестування;
- за формами власності інвесторів;
- регіональні [39].

Тому можна припустити, що інвестиції можна розглядати в категоріях: політика; Процедура; механізм господарської діяльності; специфічна підприємницька діяльність. Економічна роль інвестиційної діяльності полягає не лише в стимулюванні та розвитку економіки. На думку українських дослідників В. І. Полскакова та Н. В. Ткаленко, інвестиційна діяльність є основою всього процесу розширеного відтворення та швидкого усунення

багатьох нерівномірностей у розвитку національної економіки, що безпосередньо залежить від неї [30].

Однак інвестиції не повинні зосереджуватися лише на прирості капіталу. З цього приводу слушно зазначають українські економісти О. І. Бланк та Н. М. Гуляєва: «Найпоширенішою помилкою в літературі є ототожнення терміна «інвестиції» з терміном «капітальні інвестиції», якими в даному випадку вважаються капітальні вкладення в ліквідацію основного капіталу. активи виробничого і невиробничого характеру .

Але в той же час можна інвестувати і в зростання поточних активів, і в різні фінансові інструменти, і в конкретні види нематеріальних активів» [6]. У сучасній економіці (в тому числі ринковій), на думку багатьох експертів, інвестиційний процес, як правило, базується на індивідуальних інвестиційних проектах, як правило, за державної підтримки. Основними формами такої державної підтримки мають бути: пряма участь держави в інвестиціях (державні інвестиції); Створення податкових пільг для окремих компаній (здійснення успішних інвестицій); Створення відповідних державних гарантій для інвесторів (переважно іноземних та вітчизняних банків, що сприяють інвестиційним процесам) [7].

Наприкінці короткого розгляду вищезазначеної проблеми зупинимося на основних векторах інвестиційної політики держави в контексті розвитку всієї економіки. Такими векторами, особливо в Україні, мають бути: створення належного та максимально сприятливого інвестиційного клімату; якимось чином забезпечити продовження зростання внутрішнього валового продукту; активізація всіх можливих джерел інвестицій; створення в країні належних умов для сталого зростання внутрішніх інвестиційних ресурсів. Таким чином, ці та інші чинники сприятимуть не лише створенню ефективного інвестиційного клімату, а й розвитку ринкової економіки в цілому.

1.2. Світовий досвід реалізації державної інвестиційної політики

Зараз Україна перебуває на шляху євроінтеграції, що вимагає використання глобально застосовних підходів і пріоритетів при формуванні інвестиційної політики держави та визначенні пріоритетів державних інвестиційних витрат. Тому державна інвестиційна політика України має враховувати основні аспекти основних цілей і завдань інвестиційної політики нового покоління, яка враховує новітні тенденції та потреби світової економіки. Оскільки економічні процеси в Україні реформуються за європейськими стандартами, необхідно терміново подумати про узагальнення іноземної освіти на розробку та реалізацію державної інвестиційної політики. Інвестиційна політика нового покоління базується на таких принципах [12]:

1. Спрямування інвестиційних потоків у ключові галузі економіки з метою підвищення їх конкурентоспроможності.
2. Інтеграція інвестиційної політики зі стратегіями розвитку окремих галузей та економіки в цілому.
3. Максимізація позитивних і мінімізація негативних ефектів інвестування.
4. Відповідальність суб'єктів за наслідки інвестиційної діяльності.
5. Посилення інституційного впливу на реалізацію інвестиційної політики [1, С. 103].

Одним із головних завдань інвестиційної політики держави залишається створення балансу між питанням державного контролю за економічною безпекою та розвитком промисловості, що є суверенним правом кожної країни, та необхідністю залучення прямих іноземних інвестицій. Вперше тема інвестиційного протекціонізму обговорювалася на міжнародному рівні. Однак у міжнародній практиці немає чіткого тлумачення терміну «інвестиційний протекціонізм», найчастіше цим терміном охоплюють нейтралізацію таких загроз з боку іноземних інвесторів, як:

- Монополізація національних ринків;
- Монополізація ринку фінансових послуг;

- Залежність вітчизняних виробників від іноземних кредиторів;
- міграція кваліфікованого персоналу в материнські компанії;
- Перетворення вітчизняної промисловості на сировинну базу розвинених країн;
- Контроль іноземних компаній над стратегічно важливими галузями вітчизняної промисловості, що забезпечують економічну та продовольчу безпеку країни [1, С. 110].

Основними причинами обмеження прямих іноземних інвестицій є захист національного суверенітету та забезпечення економічної безпеки країни. Інші причини протекціонізму включають стратегічні плани учасників внутрішнього ринку; соціально-культурні міркування, захист молодих виробництв тощо. Слід зазначити, що ці заходи протягом багатьох років широко використовуються в більшості розвинутих країн для регулювання обсягів іноземних інвестицій в економіку.

Невдалим прикладом надмірного регулювання інвестиційної діяльності з боку держави є державна політика західноєвропейських країн, заснована на кейнсіанській теорії. Окрім організованого ринку праці та високих соціальних відрахувань, приплив капіталу в ці країни обмежували такі чинники, як суворе державне регулювання підприємницької діяльності; надмірні виплати державі; недостатня гармонізація національних форм фінансової політики в умовах єдиної монетарної політики в країнах Економічного та валютного союзу (ЄВС). На цьому тлі зазначаємо, що всі згадані вище фактори призвели до кризових явищ у Греції, Іспанії та Португалії.

Розвиток інвестиційної політики нового покоління відбувався від виокремлення її концептуальних засад, значною мірою пов'язаних з інтеграцією інвестиційної діяльності з національними цілями соціально-економічного розвитку, до галузевого поділу фондів інвестиційної політики відповідно до пріоритетів розвитку національна економіка та позиція держави в глобальному ланцюжку вартості.

У процесі формування державної інвестиційної політики в Україні та її інтеграції з інвестиційною політикою нового покоління необхідно визначити пріоритетні напрями в управлінні інвестиційними потоками та визначити оптимальне співвідношення їх фінансування з державних та приватних джерел. Законом України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки для створення нових робочих місць» визначено, що пріоритетними є галузі економіки, які спрямовані на задоволення потреб суспільства щодо сучасних, конкурентоспроможних, екологічно чистих, високоякісна продукція Послуги забезпечення державної політики щодо розвитку виробничо-експортного потенціалу та створення нових робочих місць.

Ще одним важливим напрямком інвестиційної політики в Україні є розвиток державно-приватного партнерства. Участь місцевих підприємців у фінансуванні інвестиційних програм (у тому числі з високим соціальним ефектом) значною мірою визначається державними гарантіями щодо отримання очікуваних прибутків, володіння інвестиційними об'єктами відповідно до укладених договорів, а також покриттям ризиків реалізації програми. . Укладення договорів на реалізацію програм державно-приватного партнерства має характеризуватися високим ступенем прозорості.

Останні світові тенденції свідчать про те, що більшість країн, що розвиваються, прагнуть лібералізувати інвестиційний клімат для внутрішніх інвесторів і запровадити протекціоністські заходи для іноземців у галузях, які безпосередньо впливають на економічну безпеку держави. За зарубіжним досвідом до таких галузей належать [1]:

- енергія;
- газовідведення та водопостачання;
- транспорт і зв'язок;
- агропромисловий комплекс;
- гірничодобувна промисловість.

Для країн, що розвиваються, характерне переважання внутрішніх інвестицій над прямими іноземними. Завданням інвестиційної політики держави є створення такого співвідношення іноземних інвестицій і місцевих інвестицій, яке таким чином забезпечить сталий розвиток, економічне зростання та зменшення соціальних відмінностей [38].

Особливе значення для розвитку реальної економіки має рівень прямих іноземних і внутрішніх інвестицій. Актуальним є питання появи та впровадження технологічних інновацій і високих технологій виробництва. Тому важливо залучати іноземних інвесторів. У цьому випадку необхідно знайти компроміс між заходами протекціоністської інвестиційної політики та реалізацією стратегічних передумов розвитку галузей виробництва.

Оскільки галузь залишається відкритою для іноземних інвесторів відповідно до умов залучення іноземних інвестицій до закінчення терміну дії Угоди про іноземне інвестування, слід вжити заходів щодо можливої монополізації цієї галузі. Основним методом боротьби з такими явищами є укладання договорів такого змісту, в яких детально визначаються межі та умови залучення іноземного капіталу [1, с.110].

Враховуючи сучасні світові тенденції формування інвестиційної політики держави нового покоління, відзначимо необхідність дослідження впливу бюджетних інвестицій на інвестиційні процеси в країні, а також державних соціальних програм, які впливають на загальну структуру сукупного попиту, що, у свою чергу, стимулює виробництво та інвестиції. Слід зазначити, що на формування інвестиційного клімату та стимулювання інвестиційних процесів впливають пріоритетні напрями інвестиційної політики держави.

Конференція ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD) пропонує використовувати для оцінки інвестиційної привабливості країни два показники, що характеризують позиції різних країн на світовому інвестиційному ринку:

1) індекс фактичної інвестиційної привабливості (IFS), який розраховується як відношення частки країни-реципієнта в обсязі світових іноземних інвестицій до її частки у світовому ВВП;

2) індекс інвестиційного імпортопотенціалу (PI), що розраховується як середнє арифметичне восьми показників: темпів зростання ВВП країни; величина ВВП на душу населення; частка експорту країни у ВВП; кількість телефонних ліній на 1000 жителів країни; значення комерційного енергоспоживання на душу населення; Частки витрат на дослідження і розробки в структурі ВВП; частка студентів у загальній кількості великих ВНЗ; ряд політичних та економічних загроз в країні.

Порівняльна характеристика теорії та практичних методів державного регулювання показує, що ефективність державного регулювання в умовах ринкової економіки визначається насамперед фактичною чи очікуваною (прогносною) ситуацією на інвестиційному ринку, яка в широкому розумінні повинна бути розглядається як сукупність інвестиційних ринків (процеси накопичення та використання ресурсів) і ринків капітальних товарів (переважно процеси випуску та інвестування фінансових активів). Стан інвестиційних ринків залежить від багатьох факторів, серед яких важливу роль відіграє рівень інфляції, який є показником рівня рівноваги економіки. Залежно від рівня інфляції, рівня безробіття та темпів зростання національного доходу може застосовуватися та чи інша система державного регулювання інвестиційної діяльності, включаючи різні методи грошово-кредитної та фіскальної політики.

Розглянемо докладніше підхід урядів деяких країн ЄС до державної інвестиційної політики. Тому в Німеччині особлива увага приділяється підвищенню конкурентоспроможності підприємств, чого можна досягти за рахунок високого рівня інноваційно-інвестиційної активності в усіх галузях економіки та розвитку приватного підприємництва. У 2001 році стартувала державна програма «Венчурний капітал для малих технологічних компаній», в рамках якої на фінансування розвитку венчурних компаній було виділено

понад 500 млн євро. Крім того, в Німеччині реалізується ще шість державних програм, у тому числі «Програма підтримки інновацій», яка сприяє дослідженням і розробкам у компаніях у співпраці з науковими установами.

У Франції фінансування економічного розвитку здійснюється Міністерством досліджень і технологій і Французьким національним центром наукових досліджень. Слід зазначити, що в країнах Європи існує розвинена система сприяння як внутрішнім, так і зовнішнім інвестиціям. Більшість фінансових і податкових пільг надає уряд і місцеві органи влади.

Зокрема, уряд Франції запровадив податкову пільгу для компаній, які працюють у кількох регіонах країни – у т.зв. зони особливої ділової активності (у Дюнкерку, Ла-Сьота, Ла-Сені). Крім того, податкові пільги надаються підприємствам, які реалізують програму виробничого навчання, та підприємствам, які реалізують програму науково-технічних досліджень (30% річного приросту витрат на науково-дослідні цілі) [12].

Уряд Франції також реалізує спеціальну програму, спрямовану на залучення іноземних інвесторів для розвитку дослідницьких центрів у країні. При наданні фінансування з державних коштів пріоритет надається компаніям, що інвестують капітал у:

- 1) Розробки в області проектування та будівництва, систем управління та засобів математичного забезпечення;
- 2) території за межами «ширшого Парижа»;
- 3) Компанії, у яких протягом перших трьох років роботи працює щонайменше 30 працівників.

Гранти включаються до оподаткованого доходу компанії. Однак на практиці лише 50% їх вартості підлягає оподаткуванню, а друга половина включається до сум амортизації підприємства. Водночас пільгове оподаткування поширюється на субсидії на розвиток науково-технічного прогресу та амортизаційний фонд.

Уряд і муніципалітети багатьох регіонів країни надають компаніям значні суми спеціальних коштів для фінансування програм професійної освіти

та навчання. Не можна також оминати увагою діяльність такого інституту, як ANVAR, яка стосується підтримки та розвитку технологічного співробітництва в рамках європейської спільноти на рівні компаній та дослідницьких лабораторій. ANVAR розглядає проекти, подані французькими компаніями за окремими загальноєвропейськими програмами, і в разі позитивної оцінки забезпечує 40% фінансування проекту від державних організацій.

Узагальнюючи досвід провідних країн ЄС (Німеччини та Франції), зазначимо, що уряди прагнуть вибірково підходити до кожного окремого напрямку інвестиційного сектору, використовуючи відповідний широкий арсенал податкових інструментів (податкові пільги, субсидії тощо). Слід зазначити, що розвинені країни вбачають основу своєї довгострокової конкурентоспроможності, зокрема, в інноваційному розвитку економіки у сферах енергетики та екології, транспорту, інформаційно-телекомунікаційних систем та охорони здоров'я.

Уряди США, країн ЄС і Японії переконані, що інноваційні технології в цих галузях дозволять їм створити нову посткризову технологічну систему, яка закладе основи для динамічного економічного зростання, глобального економічного лідерства, а також вирішення соціальних проблем (охорона здоров'я, безробіття).

Це означає, що державна політика цих країн спрямована на фіскальне стимулювання за окремими напрямками. Підвищення ефективності реалізації державних інвестиційних програм сьогодні є вкрай необхідним в Україні.

Залишаються питання щодо вибору методів фінансування та перегляду, контролю та моніторингу державних інвестиційних програм.

Досвід Грузії дуже цікавий для України. У країні діють три вільні промислові зони (ФЗЗ), які створюють умови для ефективної підтримки міжнародної торгівлі та звільнення від податків для міжнародних підприємств. Закон про зовнішню торгівлю був прийнятий у 2007 році для підтримки інвестицій у Грузію, стимулювання експорту та розвитку міжнародної торгівлі

та транзитної діяльності. Сприятливі податкові та митні умови у ВЗ є сильним стимулом для іноземних компаній переносити свої виробничі підприємства в ці зони. Наявність нафтогазових об'єктів сприяла розвитку галузі, відкриваючи нові інвестиційні можливості в таких галузях, як металургія, нафтохімія, автомобілебудування, фармацевтика, електроніка, виробництво медичного обладнання та будівельних матеріалів. Компанії, які розміщують своє виробництво у ВЗ, можуть отримати такі стимули: Компанії, розташовані у ВЗ, звільняються від податку на нерухомість; Товари, придбані за кордоном та ввезені до ВЗ, не є об'єктом оподаткування ПДВ; ПДВ не стягується з операцій між компаніями, розташованими в Арізоні; постачання товарів/послуг між компаніями ВЗ не є об'єктом оподаткування ПДВ; Іноземні товари, що ввозяться в зону вільної торгівлі, не обкладаються ввізним митом. Об'єктом оподаткування ПДВ є тільки продукція, вироблена в Республіці Білорусь в спеціальному митному режимі, незалежно від кількості товару; експорт товарів, вироблених у ВЗ, на територію Грузії не обкладається ввізним митом; відсутність контролю за біржовими операціями, відсутність торгових бар'єрів і квот; відсутність обмежень на репатріацію капіталу; прибуток, який іноземна компанія отримує від своєї діяльності у ВЗ, не оподатковується податком на прибуток. Працівники компаній, що базуються на ВЗ, сплачують податок на прибуток шляхом декларування своїх доходів, оскільки компанія, що базується на ВЗ, не є платником податку на працівників і тому не зобов'язана утримувати податок на прибуток. Також нагадуємо, що сільськогосподарські підприємства не сплачують ПДВ, не є платниками податку на прибуток та не сплачують ввізне мито на сільськогосподарську техніку. Варто зазначити, що сільське господарство отримало додаткові переваги від угод про вільну торгівлю, таких як угоди про вільну торгівлю, за якими Європейський Союз надає країнам, що розвиваються, преференції у доступі до свого ринку.

Підсумовуючи досвід Грузії, слід зазначити, що в Україні робилися спроби стимулювати інвестиції шляхом створення спеціальних економічних

зон, але, на жаль, конкретного результату досягти не вдалося. Проте використання цього досвіду для підтримки сільського господарства настільки реально, що його можна впровадити в Україні.

Китайська Народна Республіка є другим у світі за обсягом прямих іноземних інвестицій (після США). Держава розробила низку спеціалізованих стимулів (податки, митні збори, валюта тощо).

Компанії, що працюють у ключових сферах виробництва матеріалів (машинобудування, електроніка, сільське господарство тощо), тепер отримують особливі пільги. Важливим елементом стратегії економічного зростання КНР була інвестиційна складова, яка передбачала подальше збільшення інвестицій виробничого капіталу (у 1994–2004 рр. середньорічні темпи зростання валових інвестицій у КНР Китаю). становить 20,9% і вдвічі перевищує відповідну динаміку ВВП [12]).

Ключову роль у забезпеченні прискорення економічного зростання в Китаї відіграли інвестиції домогосподарств, більшість яких спрямовувалась у ті соціально важливі галузі, комерційний потенціал яких є досить низьким. Зараз Китай посідає перше місце серед усіх країн світу за найбільш сприятливим інвестиційним кліматом. Пекін оголосив про довгострокові плани перетворення країни в інноваційне суспільство. У травні 2009 року Держрада КНР вирішила виділити додаткові кошти на дослідження і розробки - приблизно 5 мільярдів доларів США. Водночас пріоритетними галузями вказані авіабудування, зв'язок, фармація та машинобудування [12].

Підсумовуючи, можна сказати, що державна інвестиційна політика України має стати головним напрямком економічної політики держави та забезпечити створення ефективних механізмів залучення інвестиційних коштів для розвитку національної економіки.

На основі аналізу зарубіжного досвіду у сфері державного інвестування рекомендовані такі підходи в інвестиційній політиці держави: а) адаптація законодавчої бази до європейських стандартів; б) розширення обсягів бюджетних інвестицій шляхом активізації діяльності Державного банку

реконструкції та розвитку щодо підтримки напрямів пріоритетного розвитку; в) чітке визначення та законодавче закріплення пріоритетних напрямків економічного розвитку країни та критеріїв розподілу інвестиційних витрат з метою забезпечення ефективного зростання її економіки; (с) переглядає виконання поточних державних програм з точки зору здійсненності, кількості та впливу на промисловість та економіку в цілому; г) використання передового досвіду розвинутих країн для запровадження нових форм підтримки таких галузей, як вугільна промисловість та сільське господарство, що стимулюватиме внутрішні приватні інвестиції в цьому напрямку; д) Переорієнтація державних інвестицій в економічну та соціальну інфраструктуру та інноваційні програми, які забезпечать перехід економіки країни до високотехнологічних та інтенсивних виробництв, що підвищить конкурентоспроможність українських компаній на світовому ринку.

Усі зазначені заходи забезпечать прозорість та ефективність державних інвестицій, спрямують потік інвестицій у пріоритетні галузі економіки та створять підґрунтя для активізації інвестиційної діяльності в країні. У подальших дослідженнях бажано звернути увагу на нормативно-правове забезпечення державної інвестиційної діяльності та критерії розподілу інвестиційних витрат.

РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

2.1. Особливості формування та реалізації державної інвестиційної політики

Господарським кодексом України встановлено, що інвестиційна складова економічної політики формується і одночасно із структурною промисловою має реалізовуватися амортизаційна, цінова, антимонопольно-конкурентна, бюджетна, податкова, валютна, кредитна, зовнішньоекономічна, грошово-кредитна – тощо [8].

Державна інвестиційна політика має функціонувати в єдиній системі державного регулювання економіки та бути сумісною з цілями та принципами інших форм державного регулювання, зокрема таких напрямів, як бюджетна та податкова політика, грошово-кредитна, структурна та галузева політика. Ціноутворення, антимонопольне та конкурентне законодавство, валюта, зовнішня торгівля, екологія, соціальні проблеми.

Невід’ємною метою інвестиційної політики держави є залучення інвестицій в економіку країни, диверсифікація джерел їх формування, сприяння детінізації потоків капіталу та їх локалізація на території України з метою підвищення темпів економічного зростання, що призводить до підвищення конкурентоспроможності країни та зростання добробуту населення [17].

Для досягнення цієї мети необхідно реалізувати цілі державної інвестиційної політики, зосередити зусилля держави на забезпеченні надходження інвестиційних коштів для створення нових та відновлення основних фондів діючих підприємств, посилити інноваційний потенціал інвестиційного вектору (табл. 2.1).

Реалізація цілей і завдань державної інвестиційної політики щодо збільшення обсягів інвестицій та посилення попиту на інвестиційні кошти сприятиме: підвищенню темпів економічного зростання та забезпеченню фінансовими ресурсами розвитку пріоритетних галузей економіки;

Модернізація виробництва з метою відновлення та збільшення обсягів виробництва, створення нових та оновлення основних фондів діючих підприємств, покращення позицій вітчизняних виробників на світових ринках; Створення передумов для структурної перебудови економіки, визначення економічних процесів; Створення конкурентного середовища для ведення бізнесу та захист усіх форм власності.

Таблиця 2.1. - Система цілей державної інвестиційної політики та напрямки їх реалізації

Намір	Орієнтири досягнення цілей
Збільшення обсягів залучених інвестицій та активізація попиту на інвестиційні кошти	Прискорення економічного зростання, забезпечення фінансовими ресурсами розвитку пріоритетних галузей економіки
Модернізація виробництва	Реконструкція та збільшення обсягів виробництва, створення нових та оновлення основних фондів діючих підприємств, покращення позицій вітчизняних виробників на світових ринках.
Створення конкурентного бізнес-середовища та захист усіх форм власності	Підвищення ефективності органів державної влади у сфері захисту конкуренції, обмеження впливу монополій; Охорона всіх видів власності
Формування умов структурної перебудови економіки та визначення економічних процесів	розвиток виробництв з виробництвом продукції з високою доданою вартістю; Сприяти структурним змінам в економіці шляхом підтримки компаній і галузей, які виробляють передові технологічні продукти; Створення умов, що дозволяють капіталу вийти з тіні
Посилення інноваційного та соціального інвестиційного вектору	Інноваційна модернізація економіки; Збільшення тривалості життя, доходів і купівельної спроможності населення; підвищення рівня освіти населення; Забезпечення повної та ефективної зайнятості

Джерело: [16].

у сфері захисту конкуренції, обмеження впливу монополій; Захист усіх форм власності, розвиток галузей промисловості з високою доданою вартістю; Сприяти структурним змінам в економіці шляхом підтримки компаній і галузей, які виробляють передові технологічні продукти; Створення умов для виведення капіталу з тіньової економіки та запобігання його витоку за кордон. Наступним етапом цього процесу стане розширення експортного потенціалу економіки (рис. 2.1).

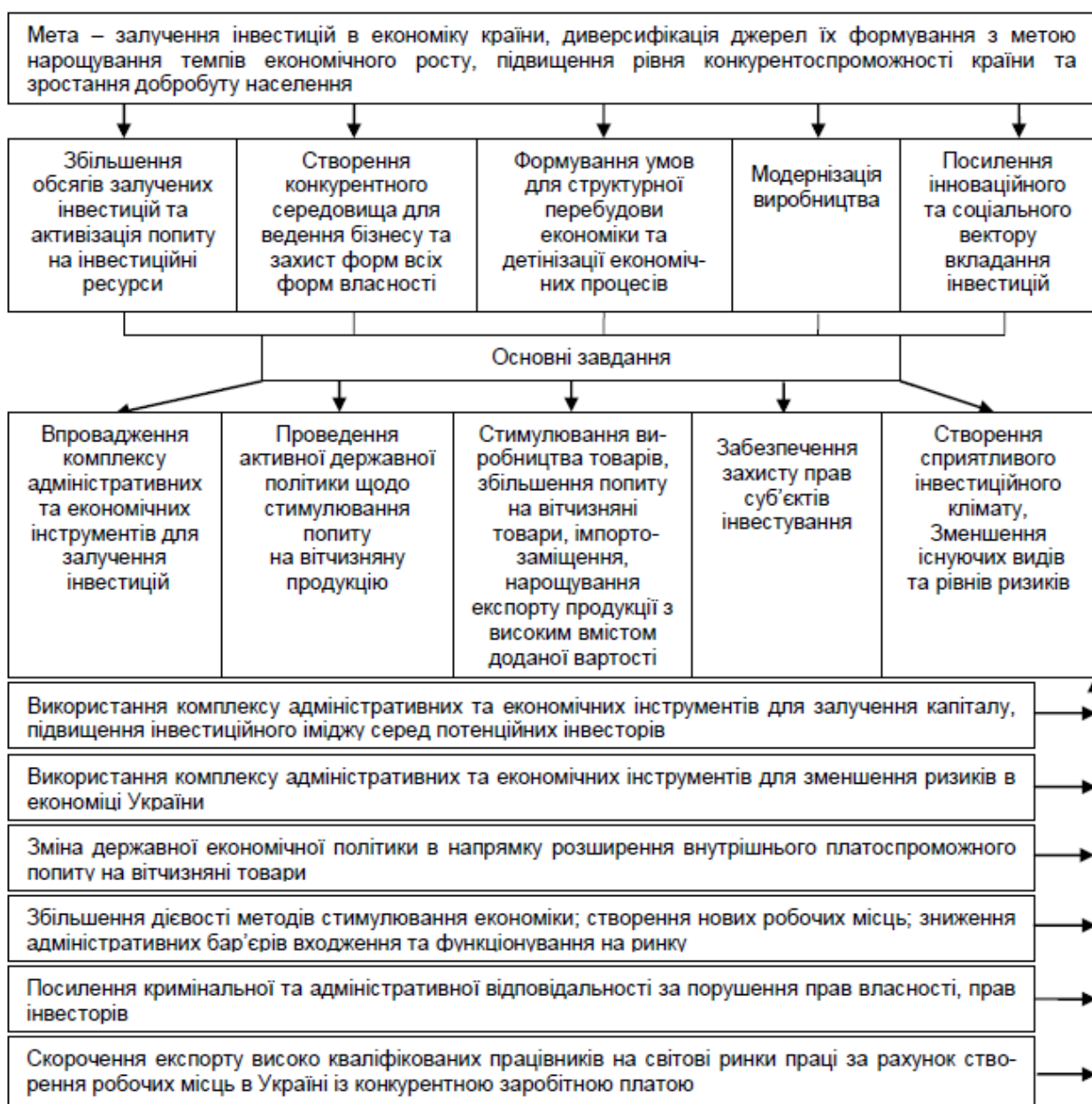

Рис. 2.1. - Мета, цілі, завдання та напрями реалізації інвестиційної політики

Джерело: [16].

Визначення пріоритетних напрямів структурної перебудови економіки є необхідним для пріоритетності інвестицій у ті галузі, які дають поштовх розвитку інших галузей, підприємств і територій. Перш за все, це системоутворюючі галузі, які характеризуються високим ступенем впровадження науково-технічних досягнень.

Інше питання – залучення інвестиційних коштів із тіньової економіки та легалізація тіньового капіталу, створеного в країні або вивезеного за кордон. У цьому контексті необхідна низка політико-економічних заходів для

створення сприятливого адміністративного, інфраструктурного та інституційного середовища для трансформації капіталу з тіньового сектору економіки в інвестиційний ресурс національної економіки України. В умовах катастрофічного зменшення частки державної власності та відсутності державного фінансування «сіра зона» стає потенційним джерелом економічного зростання та структурної перебудови економіки.

Не менш важливим завданням є зниження ступеня монополізації економіки, створення рівних умов для ведення підприємницької діяльності та доступу до кредитних і бюджетних коштів, зниження рівня трансакційних витрат за рахунок скорочення бюрократичної частини витрат і спрощення процедур. видача дозволів. .

До завдань підвищення інвестиційної привабливості економіки України належать: створення сприятливого інвестиційного клімату, зниження існуючих видів і рівнів ризику, покращення інвестиційного іміджу національної економіки серед потенційних інвесторів; Реалізація активної державної політики щодо стимулювання попиту на місцеву продукцію, створення системи стимулювання вітчизняних та іноземних компаній, що сприятиме прийняттю рішень щодо інвестування економіки України, розробка низки заходів щодо диверсифікації джерел інвестування (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. - Завдання підвищення інвестиційної привабливості

Завдання	Методичні рекомендації щодо виконання
Створення сприятливого інвестиційного клімату	Використання комплексу адміністративно-економічних інструментів для залучення капіталу та покращення інвестиційного іміджу серед потенційних інвесторів
Зменшення існуючих типів і рівнів ризику	Реалізація комплексу адміністративно-економічних інструментів зниження загроз в економіці України
Проведення активної державної політики щодо стимулювання попиту на місцеву продукцію	Зміна економічної політики держави в бік збільшення внутрішнього попиту на розчинники для місцевих товарів

Створення стимулів для виробництва товарів, підвищення попиту на місцеві товари, імпортозаміщення, збільшення експорту продукції з високою доданою вартістю	підвищення ефективності методів стимулювання економіки; створення нових робочих місць; Усунення адміністративних перешкод для входу на ринок і роботи
Забезпечення захисту прав інвестиційних компаній	Посилення кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення прав власності та прав інвесторів

Примітка. Складено автором.

Пріоритетними напрямками державної інвестиційної політики в рамках конкретних цілей є: збільшення обсягів інвестиційних коштів; Стимулююче та структурне переформатування інвестиційних ресурсів за джерелами, формами та методами залучення; досягнення збалансованості часток макроекономічного відтворення; рівномірний розвиток виробничої та соціальної інфраструктури; Створення ефективного конкурентного середовища; Впровадження інноваційної моделі розвитку національної економіки; Підвищення стабільності економіки та мінімізація ризиків розвитку; Проектування оптимальної моделі зовнішньоекономічних відносин; Покращення адміністративного середовища, підвищення інвестиційної привабливості; Удосконалення інфраструктури ринку цінних паперів.

На нашу думку, доречно визначити такі види управлінської діяльності вказані як напрями:

1. Збільшення обсягів інвестиційних коштів шляхом: створення привабливого інвестиційного клімату (макроекономічна та політична стабільність, захист прав власності, спрощення процедур створення бізнесу); Диверсифікація каналів інвестиційного фінансування (збільшення власних фінансових ресурсів компаній за рахунок амортизаційної та вибіркової податкової політики, розвиток фондового ринку, збільшення використання потенціалу банківської системи за рахунок підвищення стабільності ринку в банківському секторі, зниження кредитних ставок) та запровадження механізмів довгострокового кредитування, залучення зовнішніх

інвестиційних коштів, сприяння інвестиціям у пріоритетні галузі економіки (агросектор, машинобудування, інноваційний сектор);

2. Стимулювання та структурне переформатування інвестиційних фондів для виробництва передових технологій з високим вмістом доданої вартості за рахунок державного замовлення, податкових пільг, часткової компенсації кредитних витрат на модернізацію та технічне оснащення виробництва за рахунок бюджетних коштів;

3. Досягнення збалансованих співвідношень макроекономічного відтворення шляхом прискореної модернізації матеріально-технічної бази промислового виробництва; збільшення інвестиційних ресурсів та їх перенаправлення в технологічно передові сектори економіки; Впровадження ресурсо- та енергозберігаючих технологій; зниження питомої ваги екологічно деструктивних компаній; сприяння інноваційному впровадженню іноземних інвестицій; Зміна структури промисловості на користь високотехнологічних виробництв; Зміна структури промисловості по відношенню до сфери послуг на користь освіти, науки, комп'ютеризації, охорони здоров'я; досягнення балансу між споживанням і доходом, заощадженнями та інвестиціями, зовнішнім і внутрішнім попитом, фізичними і фінансовими активами);

4. Розвиток базової інфраструктури шляхом розширення виробничої та соціальної інфраструктури (транспорту, зв'язку, закладів освіти, охорони здоров'я, готелів, туристичних комплексів) та ринкової інфраструктури на основі підвищення якості та доступності кредитних, консалтингових, аудиторських, рекламних, юридичних та інформаційні послуги , зв'язки з громадськістю;

5. Створення ефективного конкурентного середовища на основі: усунення необґрунтованих податкових преференцій; обмеження тіньової економіки; Удосконалення конкурентного законодавства, забезпечення органами державної влади довгострокових гарантій створення та підтримки сприятливого підприємницького середовища;

6. Застосування інноваційної моделі розвитку шляхом: розвитку інноваційного бізнес-середовища; розвиток інноваційної інфраструктури; Розвиток ресурсної складової інноваційного потенціалу; Удосконалення законодавчої бази інноваційної діяльності;

7. Підвищення стабільності економіки та усунення загроз розвитку шляхом: зменшення зовнішнього боргу держави; Забезпечення внутрішньої стабільності грошової одиниці; Забезпечення стабільності зовнішньої грошової одиниці; Підвищення ступеня географічної та товарної диверсифікації зовнішньої торгівлі; усунення дисбалансів у банківській системі; Зниження матеріаломісткості та енергомісткості виробництва; ліквідація деформованої промислово-технологічної структури виробництва;

8. Проектування оптимальної моделі зовнішньоекономічних зв'язків шляхом: зменшення залежності економіки країни від зовнішніх умов; підвищення потенціалу внутрішнього ринку; Створення ефективного механізму захисту та підтримки вітчизняного виробника на зовнішніх ринках;

9. Усунення адміністративних перешкод для підвищення ефективності діяльності місцевих органів влади та самоврядування, використання виробничого, сировинного, фінансового, кадрового, інфраструктурного потенціалу тощо.

Інвестиційна політика держави повинна: забезпечувати мінімізацію інвестиційного ризику; Сприяння диверсифікації інвестиційних ресурсів, їх ефективному використанню у сфері інвестиційного забезпечення структурної перебудови економіки, розвитку наукоємних секторів економіки, підвищення рівня та середньої тривалості життя населення України тощо.

2.2. Аналіз основних показників реалізації державної інвестиційної політики

Пожвавлення інвестиційної діяльності є одним із головних факторів реформування національних економік з метою досягнення структурних перетворень. Оскільки поточні завдання пов'язані з оновленням основних

фондів та покращенням якісних показників інноваційного розвитку на мікро- та макромасштабі, економічне зростання неможливо досягти без ефективного залучення інвестиційних коштів. Розглянемо динаміку обсягів капітальних інвестицій в економіку України за останні роки (рис. 2.2).

Як видно з рис. 2.1, у 2017–2019 рр. в Україні спостерігалось зростання обсягів капітальних інвестицій і, як наслідок, зростання інвестиційної активності. Однак у 2020 році спостерігалось зниження обсягів інвестицій через зниження економічної активності через спалах пандемії Covid-19. Однак у 2021 році капітальні інвестиції зросли на 32,6% порівняно з попереднім роком і склали 12,3% валового внутрішнього продукту (ВВП), що на 3% більше аналогічного значення 2021 року. Проте загальна тенденція свідчить про недостатню кількість інвестиції для модернізації національної економіки. Найменший обсяг інвестиційного освоєння спостерігається у 2020 році, коли загальний обсяг капітальних інвестицій становить лише 508,2 млрд грн, що становить лише 9,3% ВВП.

Інвестиційна активність у 2019-2020 роках характеризувалася відставанням від динаміки економічної активності, а частка капітальних інвестицій у ВВП України у 2020-2021 роках зменшилася порівняно з попередніми роками (табл. 2.3). Світовий досвід показує, що для макроекономічної збалансованості країн та їх інтеграції у світову економіку необхідні інвестиції в економіку в межах 19-25% ВВП, менше 10% ВВП означає відсутність економічного розвитку країни. Так, у 2017-2019 роках інвестиційні процеси випереджали загальноекономічні процеси, але в 2020-2021 роках ці тенденції змінилися внаслідок глобальної пандемії. Враховуючи агресивну війну російської армії проти України, можна сказати, що у 2022 році капітальні інвестиції в нашу країну будуть значно меншими, ніж у попередні роки, оскільки інвестори не будуть ризикувати своїми коштами та вкладати їх в економіку країни, де триває збройний конфлікт.

Рис. 2.2. Обсяги капітальних інвестицій в Україні [5; 6]
Джерело: [22].

Таблиця 2.3. - Динаміка ВВП та капітальних інвестицій у 2017–2021 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021
ВВП, у фактичних цифрах, млн. грн.	2981227	3560596	3977198	4222026	5459574
ВВП у % до попереднього періоду	-	119,4	111,7	106,2	129,3
Капітальні інвестиції (фактична вартість), млн. грн.	448461,5	578726,4	623978,9	508217,0	673899,3
Капітальні інвестиції у % до попереднього періоду	124,8	129,1	107,8	81,5	132,6
Капітальні інвестиції у % до ВВП	12,6	14,6	14,8	9,3	12,3

Джерело: [22].

Важливою складовою інвестиційних ресурсів розвитку національної економіки є іноземні інвестиції – довгострокові вкладення матеріальних і фінансових ресурсів нерезидентами в економіку України. Подивимося, як змінилася динаміка іноземних інвестицій за останні роки (табл. 2.4).

Як видно з таблиці 2.4, у 2017–2019 та 2021 роках прямі іноземні інвестиції в Україну поступово зростають. А у 2020 та 2022 роках спостерігається різке зменшення порівняно з попередніми роками 2019 та 2021 роками. Отже, у 2020 році таке зменшення становитиме 6 728 мільйонів доларів США. США, а у 2022 році – 6497 млн дол. США.

Так само змінилися тенденції балансу прямих іноземних інвестицій, що визначається як різниця між обсягом прямих іноземних інвестицій в Україну та обсягом прямих іноземних інвестицій з України.

Цей показник мав позитивне та високе значення у 2017-2019 та 2021 роках. Це свідчить про те, що прямі іноземні інвестиції в Україну значно перевищують прямі іноземні інвестиції з України, тому залишок коштів залишається в Україні та працює на користь її економіки. У 2020 році сальдо ПІІ є від'ємним, що свідчить про відтік іноземного капіталу з України і відповідно втрату інвестиційних можливостей. Цей процес був пов'язаний з негативними економічними тенденціями, які склалися внаслідок карантину, запровадженого під час пандемії Covid-19, оскільки іноземні інвестори шукали більш привабливі можливості для інвестування своїх коштів. У 2022 році перевищення прямих іноземних інвестицій в Україну над прямими іноземними інвестиціями з України склало лише \$31 млн, що свідчить про небажання іноземних інвесторів вкладати свої активи в економіку країни з воєнним станом. Як бачимо, інвестори чуйно реагують на політичні, економічні та соціальні ризики і вважають за доцільне не інвестувати в країни, де ці ризики є високими та несуть ризик втрати інвестиційного прибутку та основної суми інвестицій.

Таблиця 2.4 - Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну та з України у 2017–2022 рр.

Показник	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ПІІ в Україну, млн. дол. США	3692	4455	5860	-868	6687	190
Приріст ПІІ в Україну до попереднього період, млн. дол. США	118	+ 763	+ 1405	- 6728	+ 7555	- 6497
ПІІ з України, млн. дол. США	8	- 5	648	82	- 198	159
Приріст ПІІ з України до попереднього період, млн. дол. США	- 8	- 13	+ 653	- 566	- 280	+ 357
Сальдо ПІІ, млн. дол. США	+ 3684	+4460	+5212	-950	+6885	+31
Приріст сальдо ПІІ до попереднього періоду, %	- 2,9	+21,1	+ 16,9	-118,2	+824,7	-99,5

Джерело: [22].

Для подолання наслідків кризових явищ і розширеного відтворення в Україні необхідно активізувати та підвищити інвестиційну діяльність, яка б

забезпечувала це розширене відтворення з постійним припливом фінансових ресурсів. На жаль, в сучасних умовах розвитку місцевої економіки інвестиційний процес не в змозі впоратися з таким завданням, що визначається низкою факторів. Як показало дослідження Європейської Бізнес Асоціації, інтегральний Індекс інвестиційної привабливості України в першому півріччі 2022 року різко впав до 2,17 пункту з п'яти. Це найнижче значення з 2013 року [4].

Основними перешкодами та загрозами низької інвестиційної активності в Україні на сучасному етапі є:

1) Військова агресія проти України, спричинена російським військово-політичним керівництвом, посідає перше місце серед факторів впливу, випереджаючи корупцію та систему правосуддя, які традиційно очолюють рейтинг негативних факторів. Війна суттєво обмежила інвестиційні можливості української економіки – у другому кварталі 2022 року ВВП України скоротився на 37%. порівняно з другим кварталом 2021 року.

Понад 7 мільйонів українців, або близько п'ятої частини населення, покинули країну або стали внутрішньо переміщеними особами. На ринку праці виникли серйозні проблеми, пов'язані зі зміною складу робочої сили внаслідок зовнішньої та внутрішньої міграції та мобілізації. Кількість безробітних на одне робоче місце зросла з 6 до 12, а рівень безробіття зріс до 35-40%. Інфляція, яка за підсумками року очікується на рівні 30%, значно знецінює заощадження та доходи суспільства [12]. Ці причини та зниження реальної заробітної плати негативно вплинули на купівельну спроможність суспільства та його здатність інвестувати.

2) Недосконалість державного управління та інституційного середовища, що зрештою призводить до порушення умов конкурентоспроможності місцевої економіки та підвищення її корупційного ризику. Як показує щорічне дослідження Європейської Бізнес Асоціації, протягом багатьох років суттєвими перешкодами для створення привабливого інвестиційного клімату в Україні були: слабка судова система, високий рівень

корупції та сіра зона. Постійні мінливості в українському уряді, низький рівень економічної освіти та залежність від політичних рішень призводять до недосконалості та незавершеності економічних реформ, що загалом призводить до гальмування економічної активності у підприємницькому секторі та інвестиційних процесів.

3) Недостатній розвиток внутрішнього ринку, що не сприяє розвитку вітчизняного бізнесу. Незначною мірою, порівняно з економічно сильнішими країнами, внутрішній попит обмежує економічний потенціал нашої економіки, оскільки більшість отриманих доходів витрачається на споживання (понад 95,3% за підсумками I півріччя [2]). Це також зумовлено низькою вагою питомих заощаджень у ВВП (бл. 2%), тоді як у країнах Європейського Союзу цей відсоток становить 10-15%. Недостатній рівень платоспроможності нашого суспільства зумовлює низький попит на місцеві товари тривалого використання.

Як наслідок, знижується зацікавленість вітчизняних та іноземних інвесторів у розширенні виробничої та інвестиційної діяльності в Україні.

4) Іншим фактором є відносно низький рівень банківського кредитування реального сектора. За останні 10-15 років він впав до 15% ВВП, що є найнижчим показником серед країн, що розвиваються. Більше того, він більш ніж утричі нижчий, ніж у країнах Східної Європи з власною національною валютою, де цей показник становить приблизно 50% власного ВВП [2].

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій в Україні, як і раніше, є власні кошти підприємств та організацій, які складають 68,6% усіх капітальних інвестицій у 2021 році. Кошти державного та місцевого бюджетів становлять 17,6% капітальних інвестицій цього обсягу. Частка банківських та інших кредитів у загальному обсязі капітальних інвестицій за 2021 рік становить лише 5,0%. Частка іноземних інвесторів становить 0,1% від загального обсягу капітальних вкладень, а частка державних коштів на житлове будівництво – 5,4%. Інші джерела фінансування складають 3,3% [3].

Зростанню обсягів кредитування не сприяло навіть збільшення коштів на депозитних рахунках у 2021-2022 роках, використання яких на ці цілі було менше 50%. На сьогоднішній день ця тенденція лише посилюватиметься через війни, високу інфляцію, збільшення обсягів і кількості ризикованих кредитів.

Однією з проблем вітчизняного банківського сектора є його висока зарегульованість, яка навіть за високої прибутковості та ліквідності не викликає інтересу у міжнародних партнерів. З 2015 року в Україну не зайшов жоден іноземний банк.

Проте кілька десятків іноземних і вітчизняних банків було закрито, кілька банків націоналізовано, що не вплинуло на довіру інвесторів до цього сектору української фінансової системи.

5) Нерозвиненість та низька ефективність вітчизняного фондового ринку.

Для країн з розвинутою економікою фондова біржа є одним із основних джерел отримання коштів для реалізації інвестиційних проектів. Недостатній розвиток національного та місцевих фондових ринків обмежує інвестиційні можливості для місцевих інвесторів.

Аналіз ринку цінних паперів України за видами цінних паперів у 2021 році показав, що найбільшу частку в біржовому обороті на ринку цінних паперів України займають державні облигації України – приблизно 98,0% від загального обсягу. На другому місці за обсягами біржовий оборот в Україні складається з корпоративних акцій – 0,8%. Це означає, що основні кошти інвесторів в Україні спрямовуються на придбання облигацій внутрішньої державної позики (ОВДП), які уряд використовує для залучення коштів інвесторів для фінансування державного бюджету України. Корпоративні акції, облигації зовнішніх і внутрішніх позик, інвестиційні сертифікати та деривативи не користуються значним попитом в Україні порівняно з попитом на ОВДП.

Цей ефект називають «вимиванням» інвестицій, оскільки більша частина вільних коштів приватних і державних інвесторів вкладається в облігації внутрішнього державного кредиту, а не в реальний сектор економіки.

Це означає, що держава, фінансуючи державний бюджет України за рахунок продажу державних облігацій, негативно впливає, вилучаючи кошти інвесторів та позбавляючи підприємства з акціонерною формою статутного капіталу інвестувати в основний та оборотний капітал. Для інвесторів інвестування в ОВДП на нинішньому етапі є більш привабливим через високі процентні ставки та надійні державні гарантії щодо повернення вкладених коштів. Бізнес не може надати інвесторам такі ж умови, як держава, яка має набагато більше можливостей та інструментів для інвестування.

Іноземний капітал у формі прямих та портфельних інвестицій може і повинен стати одним із основних джерел фінансування національної економіки України, особливо в сучасних умовах воєнного стану, коли постійно відчувається нестача власних фінансових ресурсів та внутрішніх інвестицій, економіка країни критично руйнується.

Отже, наше дослідження показало погіршення темпів інвестиційної активності в Україні у 2020 та 2022 роках, на що впливає низка факторів, про які ми писали вище. Для подолання сучасної кризи інвестиційної діяльності необхідний комплекс заходів щодо покращення інвестиційного клімату та стимулювання залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в економіку нашої країни.

Необхідно провести судову реформу, яка доведе інвесторам та всім іншим особам, зацікавленим в інвестуванні, незалежність та неупередженість судових процедур у інвестиційних спорах. Корупція та залежність від політичних рішень не повинні впливати на рішення суддів. Інвестори будуть масово інвестувати в нашу економіку лише тоді, коли вони знатимуть, що вони справді захищені від незаконного проникнення на свою власність і що господарський суд винесе неупереджене рішення.

Для залучення інвестицій необхідний розвинений внутрішній ринок зі стабільним попитом на розчинники. Має бути створений високодохідний середній клас, який дає змогу не лише поглинати споживчі витрати, а й акумулювати кошти та інвестувати їх у привабливі інвестиційні продукти. Крім того, доходу має вистачати на придбання товарів для тривалого використання. За умови виконання цих умов будуть створені умови для розвинутого внутрішнього ринку, який забезпечить інвестиційний попит.

Іншою умовою збільшення інвестицій є зростання ролі банківських кредитів як джерела інвестицій. Нинішніх 5% кредитів у структурі джерел капітальних інвестицій для цього недостатньо.

Потрібен комплекс заходів, які сприятимуть поживленню ринку інвестиційних кредитів. По-перше, вплинути на грошовий ринок для поступового зниження інфляції з нинішніх 30% до 5-6% щорічно. Інфляція безпосередньо впливає на кредитування, спонукаючи кредиторів підвищувати банківські процентні ставки.

По-друге, необхідно зменшити частку державної власності в банківській системі шляхом націоналізації великих державних банків. По-третє, створення привабливих умов для іноземного банківського капіталу. По-четверте, зменшення регуляторного впливу НБУ на банківську систему.

Також на вітчизняному фондовому ринку необхідно зробити пайові цінні папери більш привабливими для інвесторів, щоб інвестиційний капітал активніше інвестувався в реальний сектор через придбання акцій та інвестиційних сертифікатів. Зараз ситуація протилежна, понад 90% від загального обсягу біржових операцій – купівля ОВДП. Уряд повинен обмежити фінансування державного бюджету України шляхом продажу облігацій ОВДП і не зловживати цим інструментом, оскільки це спричиняє відмивання коштів інвесторів реального сектору та створює величезний державний борг і навантаження на державний бюджет. На нашу думку, державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні має передбачати вирішення таких завдань:

- підвищення інвестиційного потенціалу суб'єктів господарювання;
- підвищення іміджу та інвестиційної привабливості національної економіки;
- підвищення ефективності інвестиційних процесів;
- збільшення іноземних інвестицій;
- додаткове залучення інвестиційних коштів з альтернативних джерел.

Ми плануємо проводити подальші дослідження для вивчення конкретних правових та фінансово-економічних механізмів, які дозволять залучити нові інвестиційні кошти з внутрішніх та зовнішніх джерел у місцеву економіку та підвищити її інвестиційну привабливість.

РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

3.1. Обґрунтування організаційно-економічного механізму реалізації державної інвестиційної політики

Вплив держави на інвестиційні процеси в умовах ринкової економічної системи зазвичай зводиться до координуючої та керівної ролі. Проте, в умовах недоліків ринкового саморегулювання, завданням держави є створення сприятливого інвестиційного середовища, захист його від негативних зовнішніх і внутрішніх впливів, а також підтримка процесів фінансового та інвестиційного відродження, модернізації техніко-технологічного інфраструктури та посилення конкурентоспроможності вітчизняних виробників.

Змінюються економічні механізми, що використовуються державою у сфері інвестиційної діяльності, спрямовані в основному на розв'язання інвестиційних проблем і протиріч, що виникають у результаті використання конкретних соціально-економічних засобів, методів і інструментів. Враховуючи специфіку формування та реалізації інвестиційної політики держави, найбільш доцільним є поєднання економічних та організаційних елементів в один механізм.

Виходячи з цілей економічної політики, механізми, що використовуються органами державного управління, мають впливати на стан функціональних елементів системи національної економіки (наприклад, інвестиційної системи), а також галузей економіки, видів економічної діяльності, окремих суб'єктів господарювання і навіть населення [27, с. 10-15]. Основними методами впливу на керовану підсистему є економічні важелі, державне та матеріальне стимулювання, а також податки, санкції, штрафи та ліміти. Допоміжну функцію виконують дорадчі, організаційні та інституційні структури. Найважливішим методом впливу на систему управління є планування, зокрема створення бюджетів, фінансових планів, програм економічного розвитку, інвестиційних програм тощо.

Поєднання економічних та організаційних елементів в один механізм дозволяє, на нашу думку, раціонально поєднати процес організації державної політики в аналізованій сфері та контролювати її результати, а також забезпечити наявність необхідних стимулів. Для подальшого розвитку теоретико-методологічних засад організаційно-економічного механізму державної інвестиційної політики розглянемо наукові погляди на поняття «організаційно-економічний механізм управління».

З 1960-х років науковці активно досліджували процеси, пов'язані з формуванням господарського, економічного та організаційно-господарського механізму. Проте в науці ще не вироблено єдиного підходу до поняття організаційно-економічного механізму (ОЕМ), який би повною мірою розкривав його сутність. Шкурупій В. підкреслює, що у світлі функціонування господарського механізму в ринкових умовах існує підхід, який враховує характерні особливості способу виробництва та динаміку продуктивних сил суспільства. Тому виділяють дві підсистеми відносин: організаційно-економічну та соціально-економічну. У таких умовах доцільно використовувати термін «організаційно-економічний механізм» [43, с. 17 б]. Однак це визначення характеризує лише складові компоненти, не визначаючи сутності ОЕМ.

Більш чіткого визначення досліджуване поняття набуває в працях О. Савченко та В. Соловйова. Вчені чітко розділяють елементи концепції ОЕМ і вказують на їх взаємозв'язки. ОЕМ є «частиною економічної системи в певний період розвитку національної економіки кожної країни і є поєднанням двох різних, але пов'язаних елементів — організаційного елемента та економічного елемента» [35].

Лузан Я. наголошується на впливі об'єктивних закономірностей на субстрат у процесі суб'єктивної людської діяльності, який включає широкі надбудовані відносини (політичні, ідеологічні, морально-етичні, правові тощо). Водночас слід зазначити, що саме визначення організаційно-економічного механізму залежить від способу забезпечення виконання вимог

об'єктивних закономірностей [26]. Об'єктом впливу є т. зв база, яку можна знайти в будь-якій дослідженій місцевості. У нашому випадку основу складають інвестиційні процеси та їх суб'єкти.

Крім того, при визначенні самої концепції OEM повинен враховувати цілі, припущення та принципи її реалізації. Окремі автори вказують на «систему формування цілей і стимулів, що дозволяє перетворити динаміку матеріальних і духовних потреб суспільства в процесі праці в динаміку засобів виробництва і кінцевих результатів, які спрямовані на повне і ефективне задоволення» цих потреб" [5, с. 8]. Таке визначення свідчить про необхідність визначення форм і методів, за допомогою яких буде реалізовуватися механізм, оскільки стимулювання є одним із інструментів ефективного організаційно-економічного механізму.

О. Василик та О. Грішнова пропонують розглядати OEM як цілісну систему з елементами впливу на суб'єкт управління. OEM - це "комплексна система елементів організаційно-економічного впливу на процес управління, в якій відбувається цілеспрямоване перетворення впливу елементів управління на об'єкт управління і яка має вхідні пакети і реакцію, що виникає в результаті цього" [9, с. 22].

Підкреслюючи, що механізм працює на основі економічних законів і доповнюючи попередній погляд стратегічними цілями, В. Кушнірук, О. Єрмаков та О. Шибаніна визначають OEM як «систему організаційно-економічних форм і методів економічного управління, що сприяє підвищенню ефективності виробничих систем і має на меті свідоме здійснення економічних прав і досягнення стратегічних цілей, поставлених суб'єктами господарювання» [21, с. 9].

Припускаючи, що система взаємопов'язаних елементів повинна функціонувати в рамках об'єктивних економічних законів, можна стверджувати, що для реалізації організаційно-економічного механізму необхідні чітко визначені елементи, а саме об'єкти, суб'єкти, засоби (форми та методи).), а також цілі, функції та завдання. Крім того, необхідно

забезпечити контроль ефективності механізму за конкретними принципами. Саме із зазначенням структури організаційно-економічного механізму В. Федорович подає формулювання поняття як багаторівневої ієрархічної системи основних взаємопов'язаних елементів та їх типових груп (суб'єктів, об'єктів, принципів, методів та засоби тощо), а також способи їх взаємодії, у тому числі інтеграційні та дезінтеграційні, під час і під впливом яких виникають економічні відносини (інтереси) держави, власників (учасників та акціонерів), кредиторів та персоналу, у тому числі представників вище керівництво корпорації та суспільства гармонізовані, що, на наш погляд, найбільш повно визначає сутність досліджуваного поняття.

У складі методів організації та управління впливом на інвестиційну діяльність підсистема управління механізмом реалізації інвестиційної діяльності може створювати інституційне середовище, сприяти процесу забезпечення фінансових ресурсів, встановлювати правила здійснення інвестиційної діяльності, здійснювати перевірки інвестиційних програм, а також здійснюють контроль за дотриманням законодавства суб'єктами господарювання.

Отже, елементами інструментарію організаційно-економічного механізму в досліджуваній інвестиційній сфері є методи і форми економічного та організаційно-управлінського регулювання (рис. 3.1). Крім того, держава прагне створити сприятливе інвестиційне середовище та залучити якомога більше зовнішніх і внутрішніх фінансових ресурсів для подальшого покращення соціально-економічної ситуації в країні. Тому виникає нагальна потреба у визначенні форм впливу при застосуванні організаційно-економічного механізму регулювання інвестиційної діяльності.

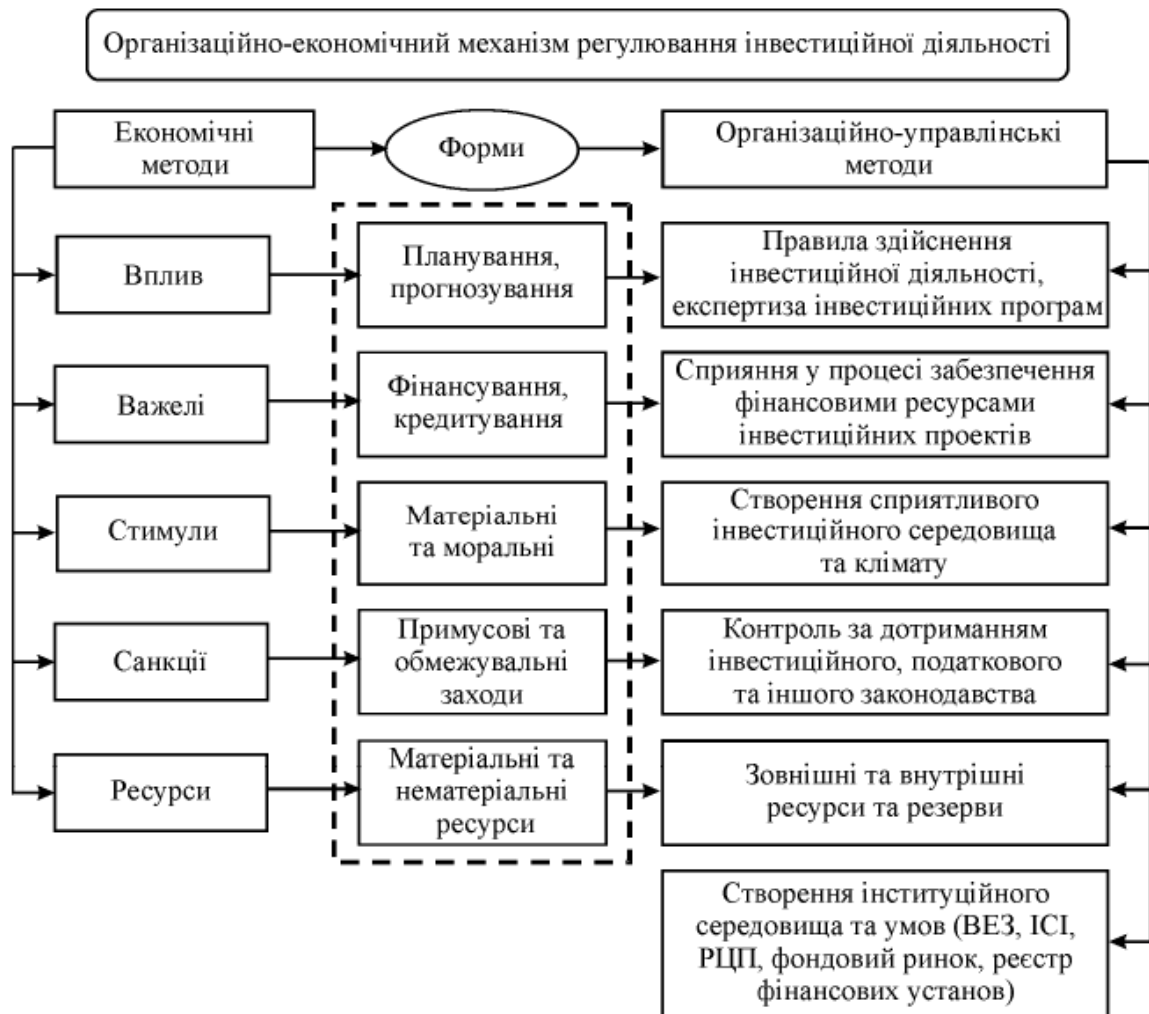

Рис. 3.1. - Інструментарій організаційної реалізації-економічний механізм регулювання інвестиційної діяльності
Джерело: [23].

На рис. 3.1 не наголошується на розподілі форм регулювання інвестиційної діяльності на прямі та непрямі, хоча цей аспект є важливим і його також слід враховувати. Тому прямі форми впливу більш характерні для організаційно-управлінського елемента механізму. Непрямі форми регулювання проявляються у виконанні бюджету і податків, грошово-кредитної, амортизаційної, інноваційної політики, політики залучення іноземних інвестицій, біржового регулювання та інших непрямих форм державного регулювання інвестиційної діяльності.

Різними, на нашу думку, є і сфери застосування організаційних та організаційно-управлінських елементів економічного механізму реалізації інвестиційної політики держави. Тому до організаційно-управлінських

елементів відноситься діяльність з використанням економічних методів і форм. Завданнями організаційної ланки механізму державної інвестиційної політики передбачено створення умов для її реалізації, зокрема заходів економічної спрямованості механізму. Це, зокрема, законодавче та інституційне забезпечення та адміністративне регулювання [23].

Цей підхід помітний і в результатах досліджень інших учених. Наприклад, на думку Т. Піхняк, механізм державного регулювання в контексті організації економічних відносин [29] потребує чіткого визначення суб'єктів, об'єктів, цілей (результатів), конкретних завдань і функцій, які реалізуються на основі конкретних принципів. Для забезпечення економічних зв'язків у сфері інвестиційної діяльності основним суб'єктом механізму має бути держава (державні органи різних рівнів і галузей). Решта – фізичні та юридичні особи з Польщі та з-за кордону, а також з-за кордону. До об'єктів регулювання відноситься ресурсний потенціал, тобто доходи від зовнішніх і внутрішніх інвестицій, а також державних інвестицій.

На нашу думку, стратегічною метою ефективною державної інвестиційної політики, як складової економічної політики, є забезпечення інвестиційними ресурсами та потенціалом для сталого економічного зростання з використанням можливостей інвестиційного ринку. Водночас, у процесі формування механізму реалізації інвестиційної політики держави, як свідчать результати досліджень у цій сфері, важливою є реалізація основних цілей і завдань, якими, на нашу думку, є:

забезпечення сприятливого інвестиційного середовища та інвестиційного клімату країни на світовому ринку капіталу;

нівелювання відмінностей у соціально-економічному розвитку за територією країни;

підвищення конкурентоспроможності місцевих підприємств та їх інвестиційної привабливості, а також фінансово-економічної ефективності господарювання; відповідна інвестиційна підтримка процесів структурних реформ та інституційних змін;

створення фінансових та інвестиційних ресурсів для розвитку соціальної сфери та невиробничих галузей соціально-економічної системи, а також забезпечення фінансування процесів розширеного відтворення матеріально-технічної та техніко-технологічної бази реального сектору економіки України. економіки та реалізації інвестиційних програм підвищення якості життя населення.

Виконуючи поставлені завдання, держава повинна керуватися конкретними принципами діяльності та використовувати ефективні форми реалізації інвестиційної політики.

Серед принципів слід виділити принципи цілеспрямованості та доцільності (фінансування інвестиційних програм відповідно до цільових програм), гнучкості та структурності (приспособлення до раптових змін у світовій економіці без руйнування власного економічного та соціального розвитку країни), прозорість (конкурентна база програм та експертизи), а також принцип узгодження інтересів усіх гілок влади та соціальних верств при виборі пріоритету інвестування ресурсів та єдності політики та економіки. Крім того, слід надавати пріоритет власним джерелам інвестування національної економіки та докладати зусиль для збереження національного інтелектуального потенціалу, тобто збільшення інвестицій у науку, освіту та перепідготовку кадрів.

Ефективними формами реалізації інвестиційної політики є прямі та непрямі умови, допоміжні умови, розширення джерел фінансування та інші форми. У такий спосіб держава створює сприятливі економічні умови для інвестиційного процесу, використовуючи прямі та непрямі методи регулювання; бере безпосередню участь в інвестиційній діяльності шляхом здійснення капітальних вкладень, розробки та фінансування інвестиційних проектів тощо. Непрямі форми державного регулювання інвестиційної діяльності включають використання бюджетної, податкової, амортизаційної, грошово-кредитної, фінансової, інвестиційної та інноваційної політики, а також через регулювання фондового ринку. В інших формах визначаються

державні допоміжні заходи щодо забезпечення ефективного та прозорого здійснення інвестиційних процесів, а саме проведення експертизи інвестиційних проектів, страхування інвестиційних коштів, захист прав та інтересів учасників інвестиційних процесів [23].

До функцій інвестиційної політики держави належать: цільова, стимулююча, коригувальна, соціальна, контрольна, регулятивна, організаційна, аналітична, планово-прогнозна. Проте, на нашу думку, використання суто економічних елементів механізму є неможливим і суттєво обмеженим без елемента організаційного управління. Більш того, враховуючи системний характер поняття механізму, при розробці організаційно-економічного механізму ефективного регулювання державою інвестиційної діяльності не слід враховувати лише окремі складові та елементи впливу на процес управління.

Тому узагальнимо результати аналізу суттєвих ознак організаційно-економічного механізму у вигляді концептуальної структури такого механізму реалізації інвестиційної політики держави на рис. 3.2. Це дозволяє уточнити змістовну частину організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційної політики держави.

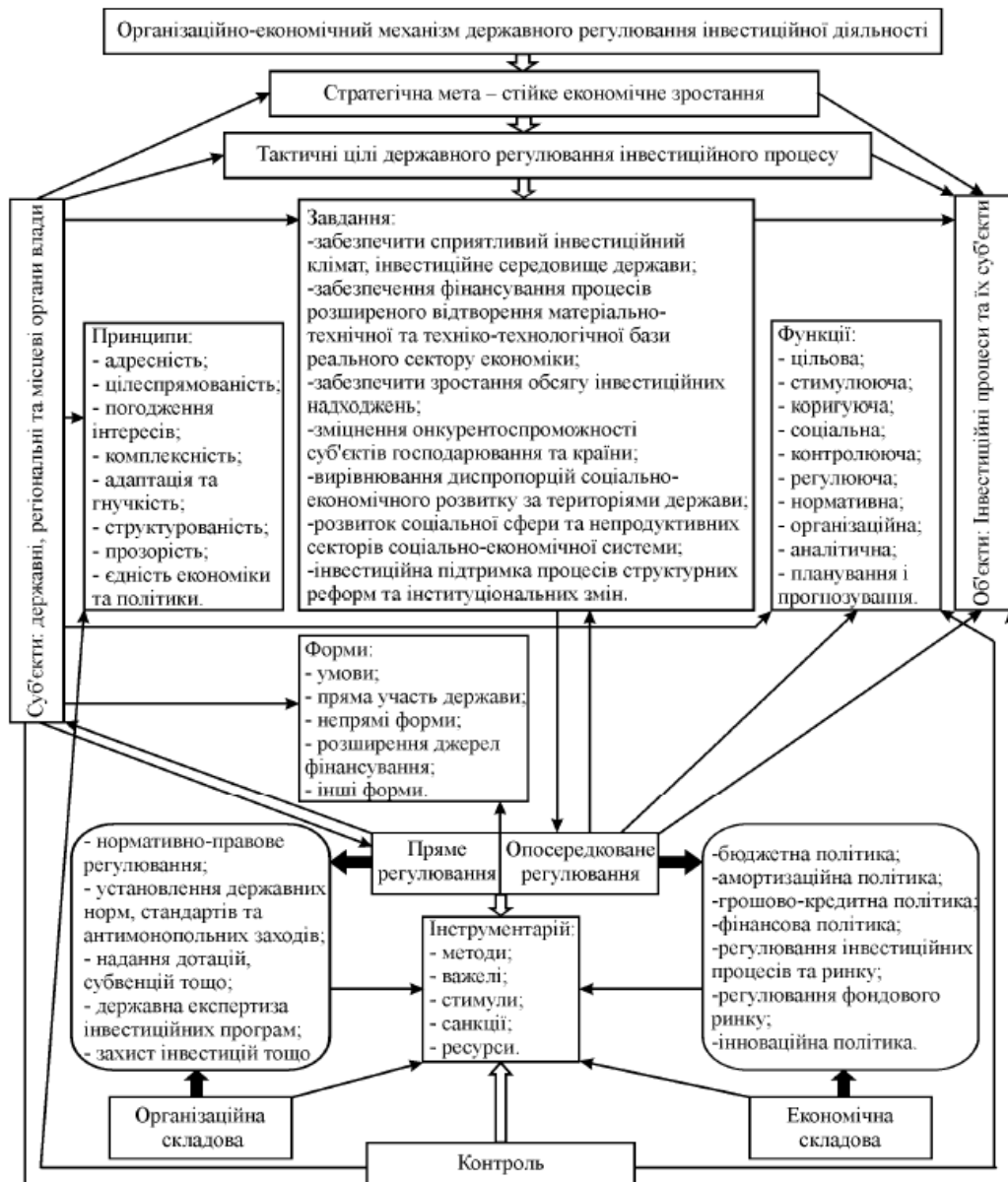

Рис. 3.2. - Концептуальна структура організаційно-економічного механізму реалізації інвестиційної політики держави
Джерело: [23].

Так, на нашу думку, це сукупність елементів, узагальнено об'єднаних у три блоки: (1) підсистему управління, що складається з регуляторних суб'єктів (основних, допоміжних та інфраструктурних) та стратегічно-тактичний блок (цілі, завдання та завдання державних політиків); (2) інструменти регулювання – загальні та спеціальні (з урахуванням специфіки та особливостей регулювання інвестиційних процесів) та (3) об'єкти управління (інвестиційний клімат, інвестиційне середовище, базова та допоміжна інфраструктура інвестиційної діяльності, системи дозвільних та адміністративних процедур і т.д.).

При цьому як структура, так і система механізму будуються у двох взаємопов'язаних напрямках – організаційному (спрямованому на забезпечення організації формування та реалізації державної політики в аналізованій сфері, створенні інституційного забезпечення, а також координації функцій і завдань, контролю). система) та економічні (створення комплексу внутрішніх і зовнішніх економічних стимулів, включаючи забезпечення необхідними ресурсами).

Важливою ознакою поєднання цих елементів є узгоджений вплив суб'єктів на об'єкти регулювання з використанням необхідних інструментів. Це дозволяє здійснювати послідовну та поступову зміну ситуації для досягнення поточних і перспективних цілей інвестиційної політики держави.

Отже, категорію «механізм» слід розглядати як окрему цілісну систему управління з виокремленим змістом, структурою та інструментами функціонування суб'єкта управління. При цьому необхідно визначити не тільки елементи механізму, а й порядок їх взаємодії. Поєднання економічних та організаційних елементів в один механізм дозволяє раціонально поєднати процес організації державної політики в інвестиційній сфері та моніторингу її результатів, а також забезпечити наявність необхідних стимулів. Стратегічною метою ефективної державної інвестиційної політики є забезпечення інвестиційними ресурсами та потенціалом для сталого економічного зростання, використовуючи можливості інвестиційного ринку. Змістовою частиною організаційно-економічного механізму реалізації державної інвестиційної політики є сукупність елементів, згрупованих у три блоки: підсистема управління, інструменти регулювання та об'єкти управління.

3.2. Пріоритети реалізації інвестиційної політики держави в контексті забезпечення економічної безпеки

Критичний стан елементів економічної безпеки України свідчить про існування системних загроз економічній безпеці в різних сферах, до яких

належать: низький технічний рівень більшості виробництв, критичний стан виробничих фондів, висока собівартість продукції, низький рівень якості продукції та ін. Аналіз показників інтенсивності знань про ВВП та обсягів фінансування науково-технічної діяльності в Україні є одними з найнижчих показників у Європі. Водночас значне відхилення показників інвестиційної безпеки від їх гранично допустимих значень свідчить про проблеми із забезпеченням потреби економіки в інвестиційних коштах внаслідок виявлених загроз у різних сферах економіки. Низька інноваційна активність в Україні та виявлені загрози у цій сфері є причиною зниження конкурентоспроможності національної економіки, що призводить до додаткових загроз економічній безпеці України у виробничій, інвестиційній, зовнішньоекономічній та фінансовій сферах [45].

Вторгнення росії в Україну вже призвело до стрімкого зростання цін і порушення ланцюгів поставок багатьох товарів. За прогнозами МВФ, до кінця 2023 року розвинені європейські країни зіткнуться з уповільненням економіки та інфляцією. Це дуже погана новина для країн, які звикли до стабільного економічного зростання та цін.

Для розуміння: у «довоєнному» 2021 році економіки розвинутих європейських країн зросли на 5,6%. У європейських країнах, що розвиваються, зростання відбувається ще швидше – 6,7% на рік. Що стосується інфляції, то навіть до російського вторгнення в Україну вона залишалася на надзвичайно високому для Європи рівні – у країнах єврозони досягла рекордних 5%. Після початку війни в Україні лише в березні цінова динаміка в євзоні зросла до 7,5% [1; 47].

Основою визначення загроз інвестиційній діяльності держави може бути підхід до поділу проблем забезпечення інвестиційної безпеки на три блоки [25, С. 191]: інвестиційна діяльність (інвестиційний клімат та інвестиційний потенціал); інвестиційна сфера (динаміка інвестиційної діяльності на різних рівнях, збалансованість інтересів її суб'єктів, зручність управління інвестиційними процесами); здійснення інвестицій (захист прав суб'єктів

інвестиційної діяльності, її криміналізація, корупційний елемент, недобросовісна конкуренція в інвестиційній сфері). Інвестиційним ризиком суб'єктів господарювання слід вважати їх кризовий фінансово-економічний стан, який характеризується великими збитками, втратою конкурентоспроможності, порушенням нормальної господарської діяльності.

Загрози безпеці інвестицій визначаються за категоріями. Тому необхідно усунути такі загрози безпеці інвестицій, як: політична нестабільність, анексія територій, військові дії, соціальні заворушення; вилучення необхідних державі інвестиційних коштів (відплив капіталу, значне завищення кошторисної вартості інвестиційних проектів, «хабарі» та розкрадання потенційних інвестиційних коштів); непередбачуване надлишок міжнародних інвестицій; недотримання прав власності, визнання контрактів недійсними, експропріація активів інвесторів та перешкоджання репатріації прибутків; непряма націоналізація інвестицій в результаті поступового порушення прав інвесторів (підвищення оподаткування, скасування пільг, зміна валютних курсів, запровадження обмежень на зовнішню торгівлю, втручання в ціни, використання інвестиційного доходу, примусова експропріація акцій, встановлення контролю), над виплатою переказів, обмеженням доступу до місцевих ресурсів, матеріалів і робіт); низький технологічний рівень виробництва; відсутність кваліфікованої робочої сили; високий рівень інфляції (призводить до значного зростання вартості проектів, знижує їх прибутковість, що робить їх небезпечними для інвесторів); участь у прийнятті остаточних інвестиційних рішень некомпетентними особами; нераціональний галузевий і територіальний розподіл місцевих та іноземних інвестицій; неповна інформація про розвиток ситуації, що унеможлиблює отримання чітких параметрів інвестування та достовірності прийнятих інвестиційних рішень; наявність/відсутність системи страхування інвестиційних ризиків; шахрайство в інвестиційній діяльності, висока криміналізація економічних відносин загалом та криміногенний потенціал інвестиційної діяльності зокрема. Проте для швидкого та ефективного запобігання загрозам для

держави та протидії їх негативним наслідкам необхідна їх чітка класифікація, оскільки ці заходи передбачають використання специфічних засобів для кожного виду цих загроз.

Варто зазначити, що інвестиційний ризик не тільки призводить до збитків, але також може вказувати на ймовірність потенційного прибутку. Однак, як показує практика, в більшості випадків інвестиційний ризик є джерелом збитків, а не додаткового доходу. Тому інвестори повинні мати повну інформацію про всі можливі види інвестиційних ризиків, які можуть виникнути та мати негативний вплив на їхнє фінансове становище.

Головною метою системи інвестиційної безпеки є досягнення оптимального рівня інвестицій для розширеного відтворення національної економіки. Складність системи безпеки інвестицій пояснює її цілісність. Кожен елемент системи має свої властивості, які разом створюють його характеристики.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно зробити все можливе, щоб іноземні інвестори не боялися вкладати кошти в економіку нашої країни, а зокрема: чітко визначити довгострокові пріоритети розвитку будівництва; забезпечення системної злагодженості та стабільності правової бази, особливо в питаннях створення та функціонування спеціальних економічних зон і територій пріоритетного розвитку; зменшення податкового тиску на підприємства, що інвестують у розвиток інвестиційного будівництва; створення рівних умов гри; прямі інвестиції в пріоритетні з точки зору ефективності проекти будівництва; надати інвесторам державні гарантії та закріпити їх на законодавчому рівні; забезпечення мінімізації інвестиційного ризику тощо. Вважаю, що всі ці фактори сприятимуть стабільному розвитку будівельної галузі в нашій країні. Сама галузь принесе місцевій економіці багатомільйонні, а то й мільярдні прибутки.

Для захисту від існуючих та потенційно можливих загроз інвестиційній безпеці, запобігання/мінімізації негативних наслідків у сфері інвестицій необхідно створити ефективну систему їх забезпечення, а також керувати

зовнішніми та внутрішніми економічними, інфляційними та соціально-соціальними питань. властиві йому політичні, екологічні та економічні ризики; ризики, пов'язані з державним регулюванням інвестиційних процесів; портфельний ризик.

Поліпшенню соціально-економічної ситуації та зміцненню позицій України сприятиме успішне виконання кількох основних завдань:

1) важлива реалізація перспективної стратегії розвитку, яка має забезпечити щорічне зростання ВВП не менше 6-7%. Це допоможе подолати суттєву різницю у ВВП на душу населення між Україною та членами Європейського Союзу;

2) необхідно здійснити комплексні заходи щодо структурної перебудови економіки та українських підприємств, які здійснюють іноземну господарську діяльність, і перевести їх на інноваційний шлях розвитку;

3) важливим елементом євроінтеграційної політики України має стати суттєве покращення інвестиційного клімату та активне залучення західного капіталу на українські підприємства. Досягнення нових членів НАТО та ЄС на шляху до європейської інтеграції безпосередньо пов'язані з сильною позицією іноземного капіталу в цих країнах;

На державному рівні існує необхідність переходу України на сучасну, інноваційну модель економічного розвитку, яка дозволить не лише стабілізувати рівень розвитку національної економіки, а й збільшити експортний потенціал країни, вирішити низку соціальних проблем. суспільства, сприяти дотриманню міжнародних екологічних стандартів у виробництві, забезпечуючи вітчизняному виробнику конкурентоспроможний статус на світовому ринку. Сьогодні, враховуючи зростаючу комп'ютеризацію виробництва у світі, український уряд обрав шлях цифрової трансформації для стимулювання економіки країни та залучення інвестицій у найбільш перспективні сфери, зокрема будівництво.

Сьогодні інвестиційні тренди на світовому ринку враховують системні виклики, спричинені стрімким розвитком цифрових технологій, їх соціальною

природою та виходом на ринки нових підприємців. Міжнародні експерти з інновацій повідомляють, що приблизно 22% світового ВВП пов'язано з цифровою економікою, і цей відсоток постійно зростає, а продуктивність зростає (цифрова економіка розраховується шляхом включення всіх продуктів і послуг до існуючої цифрової складової) [18]. Аналітики консалтингової компанії Boston Consulting Group (BCG) прогнозують, що до 2035 року обсяг цифрової економіки може досягти 16 трильйонів доларів.

Така перспектива вимагає від органів державної влади уваги до ключових сьогоднішніх аспектів стратегічної державної політики, зокрема щодо перегляду існуючих стандартів і процедур підтримки інвестицій, регулювання поведінки інвестора, адекватного новітнім цифровим бізнес-моделям. Деякі країни вже вживають заходів щодо модернізації своєї інвестиційної політики, інші приділяють більше уваги суті самої цифрової стратегії, ігноруючи майбутні ризики, пов'язані з інвестиційною підтримкою реальних проектів, особливо міжнародного характеру.

Найближчим часом доцільно зосередитися на кількох пріоритетних напрямках інвестиційної політики, які можуть збільшити обсяг інвестиційних коштів та підвищити ефективність їх використання. Серед цих напрямків [31]:

1) удосконалення інструментів державної політики, спрямованих на розширення інвестиційного потенціалу та активізацію інвестиційної діяльності промислових підприємств;

2) суттєве підвищення ефективності державних інвестицій на основі чіткого визначення комплексного переліку інвестиційних пріоритетів з метою уникнення розпорошення інвестиційних коштів, а також широка реалізація проектів на основі державно-приватного партнерства;

3) покращення інвестиційного клімату шляхом вдосконалення загального (податкового, земельного, корпоративного, митного) та інвестиційного законодавства, підвищення рівня захисту інтересів приватних інвесторів та посилення антикорупційної діяльності у сфері інвестиційної діяльності.

Одним із інструментів, який сприятиме залученню додаткових інвестиційних коштів у державний сектор економіки та сприятиме розвитку партнерських відносин між державою та бізнесом, є державно-приватне партнерство (ДПП), яке сьогодні, в умовах розвитку країни економіки, є реальною формою співпраці державних і приватних партнерів. термінова потреба сьогодні. Впровадження механізму ДПП сприятиме реалізації державної політики, орієнтованої на міжнародні стандарти та чітко спрямованої на підвищення рівня соціального життя населення. До основних переваг використання механізму ДПП для держави та суспільства належать зокрема: підвищення якості та своєчасності надання публічних послуг; підвищення ефективності використання бюджетних коштів; отримання додаткових фінансових ресурсів для створення/модернізації об'єктів інфраструктури; підвищення зайнятості населення, стимулювання економічного зростання з широким використанням інновацій і сучасних технологій [41, с. 4–5].

Враховуючи зарубіжний досвід, необхідно враховувати схожість завдань, цілей, пріоритетів національних стратегій, а також рівень економічного розвитку та рівень розвитку інститутів управління, що забезпечують контроль за економічною безпекою. На основі детального аналізу Україна зможе створити власну концепцію економічної безпеки, яка буде спрямована на досягнення сталого та ефективного економічного розвитку.

Важливу роль в інвестиційній діяльності відіграють основні суб'єкти та функціональні учасники, які здійснюють цю діяльність і впливають на неї та її результати. В умовах ринкової економіки держава може виступати як інвестором, так і одним чи кількома учасниками інвестиційної діяльності. Безпосередній вплив держави на інвестиційний процес відбувається у такий спосіб: держава бере на себе функції фінансування галузей загальнодержавного характеру; є замовником (оборонна галузь, магістралі, термінали, соціальна сфера, агропромисловий комплекс); інвестує у

виробництва, на які немає попиту через низьку купівельну спроможність; приватизація, державні позики; державні позики; проводить податкове регулювання; проводить амортизаційну політику, державний лізинг, квотування, ліцензування, стандартизацію; антимонопольні заходи тощо; грошово-кредитне регулювання через НБУ.

Встановлено, що з метою мінімізації ризиків в управлінні інвестиційною діяльністю та підвищення основних показників інвестиційної безпеки доцільно реалізувати, а не декларативно, такі заходи:

- підтримка розвитку фундаментальної науки, мовної та бізнес-освіти з метою забезпечення високого рівня кваліфікації персоналу;
- фінансування та розвиток необхідної інфраструктури підтримки стартапів на національному та регіональному рівнях;
- створення замкнених технологічних циклів на основі виробничих систем, таких як інноваційні кластери, індустріальні та технопарки;
- надання спеціальних податкових пільг для реалізації важливих інвестиційних проектів державного значення, забезпечення прозорості процесу державної фінансової підтримки інвестиційних проектів, спрямованих на реалізацію пріоритетних завдань соціально-економічної політики держави, а також запровадження механізму оцінювання результату державних інвестицій;
- розробка та реалізація Національної концепції розвитку індустрії ризику; створення регіональної мережі центрів ризикового підприємництва для надання консультативної та методичної підтримки у сфері ризикового підприємництва; удосконалення національного законодавства щодо фінансування ризиків; розвиток фінансових і податкових інструментів заохочення венчурних інвестицій.

Отже, для вдосконалення інвестиційної політики держави в контексті забезпечення економічної безпеки України необхідно:

- взяття державою контрольно-регулюючих функцій у формуванні нового типу соціально-економічної структури та економіки;

- розробка державної інвестиційної стратегії, орієнтованої на такі елементи: визначення моделі суспільства; стан макроекономічної та часткової рівноваги та завдання інвестиційної політики щодо їх коригування; забезпечення національного інвестиційного ресурсу; залучення іноземного капіталу; врахування економічної безпеки країни при імпорті капіталу; формування методів і засобів управління інвестиційними процесами;

- залучення та використання іноземного капіталу в країні рекомендовано лише за умови, що це сприяє встановленню макроекономічної рівноваги шляхом оптимізації ринку інвестиційних фондів. Інші аспекти їх використання можуть становити загрозу економічній безпеці;

- національна інвестиційна політика повинна передбачати заходи щодо захисту національної економіки від деструктивних дій іноземних інвесторів;

- формування державної інвестиційної політики України має базуватися на ефективному застосуванні принципів національних пріоритетів, конкурентних переваг та менталітету, що є важливою передумовою використання переваг міжнародного поділу праці для вирішення середньострокових та середньострокових завдань. Термін стратегічних завдань економічного розвитку. Зазначені обставини сприятимуть залученню іноземних інвестицій та забезпеченню економічної безпеки України.

ВИСНОВКИ

Магістерська робота присвячена важливій науковій проблемі, пов'язаній з удосконаленням державної інвестиційної політики. Основні результати проведеного дослідження полягають у такому.

Проблема державної інвестиційної політики була і залишається однією з найактуальніших для багатьох країн світу. Державна інвестиційна політика визначається як мінімум двома основними факторами: а) стан економіки у державі; б) завдання та мета соціально-економічного розвитку.

Інвестиційна політика держави розглядається як сукупність підходів і державних рішень, які визначають напрями інвестицій, мобілізують ресурси підприємств і за допомогою податкових та інших пільг створюють сприятливий інвестиційний клімат та інституційну безпеку в управлінні процесом залучення, планування та здійснення інвестицій. Інвестиційна політика нового покоління в міжнародному середовищі сформувалася в посткризовий період і відображена в багатьох політичних курсах останніх років, які характеризуються, з одного боку, одночасним прагненням до подальшої лібералізації інвестиційного режиму та заохочення іноземних інвестицій, а з іншого боку, шляхом регулювання інвестицій для досягнення цілей інвестиційної політики держави.

Тому державна інвестиційна політика України має враховувати основні аспекти основних цілей і завдань інвестиційної політики нового покоління, яка враховує новітні тенденції та потреби світової економіки. Оскільки економічні процеси в Україні реформуються за європейськими стандартами, необхідно терміново подумати про узагальнення іноземної освіти на розробку та реалізацію державної інвестиційної політики. Інвестиційна політика нового покоління базується на таких принципах: 1. Спрямування інвестиційних потоків у ключові галузі економіки з метою підвищення їх конкурентоспроможності. 2. Інтеграція інвестиційної політики зі стратегіями розвитку окремих галузей та економіки в цілому. 3. Максимізація позитивних і мінімізація негативних ефектів інвестування. 4. Відповідальність суб'єктів за

наслідки інвестиційної діяльності. 5. Посилення інституційного впливу на реалізацію інвестиційної політики.

На основі аналізу зарубіжного досвіду у сфері державного інвестування рекомендовані такі підходи в інвестиційній політиці держави: а) адаптація законодавчої бази до європейських стандартів; б) розширення обсягів бюджетних інвестицій шляхом активізації діяльності Державного банку реконструкції та розвитку щодо підтримки напрямів пріоритетного розвитку; в) чітке визначення та законодавче закріплення пріоритетних напрямків економічного розвитку країни та критеріїв розподілу інвестиційних витрат з метою забезпечення ефективного зростання її економіки; (с) переглядає виконання поточних державних програм з точки зору здійсненності, кількості та впливу на промисловість та економіку в цілому; г) використання передового досвіду розвинутих країн для запровадження нових форм підтримки таких галузей, як вугільна промисловість та сільське господарство, що стимулюватиме внутрішні приватні інвестиції в цьому напрямку; д) Переорієнтація державних інвестицій в економічну та соціальну інфраструктуру та інноваційні програми, які забезпечать перехід економіки країни до високотехнологічних та інтенсивних виробництв, що підвищить конкурентоспроможність українських компаній на світовому ринку.

Державна інвестиційна політика має функціонувати в єдиній системі державного регулювання економіки та бути сумісною з цілями та принципами інших форм державного регулювання, зокрема таких напрямів, як бюджетна та податкова політика, грошово-кредитна, структурна та галузева політика. Ціноутворення, антимонопольне та конкурентне законодавство, валюта, зовнішня торгівля, екологія, соціальні проблеми. Інвестиційна політика держави повинна: забезпечувати мінімізацію інвестиційного ризику; Сприяння диверсифікації інвестиційних ресурсів, їх ефективному використанню у сфері інвестиційного забезпечення структурної перебудови економіки, розвитку наукоємних секторів економіки, підвищення рівня та середньої тривалості життя населення України тощо.

Організаційно-економічний механізм реалізації інвестиційної політики держави - це сукупність елементів, узагальнено об'єднаних у три блоки: (1) підсистему управління, що складається з регуляторних суб'єктів (основних, допоміжних та інфраструктурних) та стратегічно-тактичний блок (цілі, завдання та завдання державних політиків.); (2) інструменти регулювання – загальні та спеціальні (з урахуванням специфіки та особливостей регулювання інвестиційних процесів) та (3) об'єкти управління (інвестиційний клімат, інвестиційне середовище, базова та допоміжна інфраструктура інвестиційної діяльності, системи дозвільних та адміністративних процедур і т.д.). При цьому як структура, так і система механізму будуються у двох взаємопов'язаних напрямках – організаційному (спрямованому на забезпечення організації формування та реалізації державної політики в аналізованій сфері, створенні інституційного забезпечення, а також координації функцій і завдань, контролю). система) та економічному (створення комплексу внутрішніх і зовнішніх економічних стимулів, включаючи забезпечення необхідними ресурсами).

Отже, для вдосконалення інвестиційної політики держави в контексті забезпечення економічної безпеки України необхідно: взяття державою контрольно-регулюючих функцій у формуванні нового типу соціально-економічної структури та економіки; розробка державної інвестиційної стратегії, орієнтованої на такі елементи: визначення моделі суспільства; стан макроекономічної та часткової рівноваги та завдання інвестиційної політики щодо їх коригування; забезпечення національного інвестиційного ресурсу; залучення іноземного капіталу; врахування економічної безпеки країни при імпорті капіталу; формування методів і засобів управління інвестиційними процесами; залучення та використання іноземного капіталу в країні рекомендовано лише за умови, що це сприяє встановленню макроекономічної рівноваги шляхом оптимізації ринку інвестиційних фондів. Інші аспекти їх використання можуть становити загрозу економічній безпеці; національна інвестиційна політика повинна передбачати заходи щодо захисту національної

економіки від деструктивних дій іноземних інвесторів; формування державної інвестиційної політики України має базуватися на ефективному застосуванні принципів національних пріоритетів, конкурентних переваг та менталітету, що є важливою передумовою використання переваг міжнародного поділу праці для вирішення середньострокових та середньострокових завдань. Термін стратегічних завдань економічного розвитку. Зазначені обставини сприятимуть залученню іноземних інвестицій та забезпеченню економічної безпеки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. World Investment Report 2012: Towards a New Generation of Investment Policies. UNCTAD. 2012. 239 p. URL: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2012_embargoed_en.pdf.
2. Антонець Т. В. Особливості сучасної державної інвестиційної політики. Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. 2013. № 4. С. 149-154.
3. Антонова Л. В. Методологічні підходи до розробки перспективної державної інноваційно-інвестиційної політики. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. 2011. № 1. С. 5-11.
4. Башлаєв А.П. Державна інвестиційна політика як невід’ємна складова економічної політики. Наукові праці МАУП, 2016, вип. 48(1), с. 188–190.
5. Белая И.П. Концептуальная модель организационно-экономического механизма управления гибкостью производственных систем. Вісник Донецького університету. Сер. В: Економіка і право. Донецьк : Вид-во ДонНУ, 2004. № 2. – С. 7-16.
6. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент: підручник / І. О. Бланк, Н. М. Гуляєва. К.: КНТЕУ, 2003. 398 с.
7. Влізло Є. М. Формування ефективного механізму державного регулювання інвестиційного потенціалу в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / Є. М. Влізло. — Донецьк: Б.в., 2011. 20 с.
8. Господарський кодекс України : затверджений Законом України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Грішнова О.А., Василик О.В. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуалізацією трудової діяльності. Вісник Прикарпатського університету. Сер.: Економіка. 2008. Вип. 6. С. 22-27.
10. Данилов А. Д. Финансовые инструменты социально-экономического развития государства и регионов: монография / А. Д. Данилов, Т. Г. Затонацкая. К.: Компьютерпресс, 2009. – 288 с.
11. Задихайло Д. В. Правові засади формування та реалізації економічної політики держави : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Харків, 2013. 38 с.
12. Затонацька Т. Світовий досвід формування державної інвестиційної політики та механізмів її реалізації. ЕКОНОМІКА. 8(161)/2014. В И П У С К 9 (1 6 1). С.6-20.
13. Ілляшенко С. М. Державна інвестиційна політика України в посткризовий період. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2012. Вип. 36. С. 358-365. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pprbsu_2012_36_45
14. Іртищева І. О. Формування державної інвестиційної політики України в умовах неоліберальної моделі глобалізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2015. Вип. 2. С. 26-31.

- 15.Касич А. О. Стратегічні орієнтири державної політики щодо розвитку сектора неринкових послуг: якість, продуктивність, інвестиційна привабливість. Ефективна економіка. 2019. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2019_7_11
- 16.Конакова К.М. Концептуальні засади формування державної інвестиційної політики. Науковий вісник Полісся № 1 (17), 2019. С.110-117.
- 17.Кондрашова, М. В. Теоретичні основи формування державної інвестиційної політики на рівні регіону М. В. Кондрашова // Держава та регіони. Сер.: Держ. управління. – 2008. – № 2. – С. 118–121.
- 18.Конференция Организации Объединенных Наций по торговле и развитию ЮНКТАД : Доклад о мировых инвестициях и цифровая экономика. ООН. Нью-Йорк и Женева, 2017 год. URL: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2017_overview_ru.pdf
- 19.Краско О. А. Державна політика сприяння інвестиціям в освіту як чинник формування людського капіталу. Інвестиції: практика та досвід. 2023. № 7. С. 123-129.
- 20.Куцик П. О. Пріоритети державної політики фінансово-інвестиційної підтримки розвитку ринку ІТ-послуг України. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2019. Вип. 57. С. 5-12.
- 21.Кушнірук В.С. Організаційно-економічний механізм ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону : монографія / В.С. Кушнірук, О.Ю. Єрмаков, О.В. Шобаніна;ред. проф. О.Ю. Єрмакова. Миколаїв : Вид-воМДАУ, 2009. 232 с.
- 22.Легкоступ І.І., Саїнчук Н.В. Сучасний стан інвестиційної діяльності в Україні: вітчизняний та міжнародний аспекти. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2075/2003>
- 23.Литвин О.В. Концептуальні засади організаційно-економічного механізму ефективної інвестиційної політики держави. Науковий вісник НЛТУ України. 2016. Вип.26.6. С.142-151.
- 24.Литвин О.В. Сутнісні характеристики поняття «державна інвестиційна політика» та його елементи. Економіки та управління національним господарством. Випуск 2. 2016. С.78-83.
- 25.Литвинов Д. А., Бузин Р. В. Теоретические основы инвестиционной безопасности национальной экономики. Научные ведомости Белгородского государственного университета. 2008. № 8. С. 187–192.
- 26.Лузан Ю.Я. Організаційно-економічний механізм державного регулювання агропромислового виробництва в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня дис. канд. екон. наук:
- 27.Маренич Т.Г. Трансформаційна динаміка та механізми економічного регулювання агроформувань : монографія. К. : Вид-во ННЦ ІАЕ, 2005. 256 с.

- 28.Мініч В. Г. Європейський та світовий досвід державної політики щодо підвищення інвестиційної активності. Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. 2011. № 1. С. 118-124.
- 29.Піхняк Т.А. Проблеми механізму державного регулювання економічного зростання. Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/pixnyak/pixnyak.htm.
- 30.Польшаков В. І. Інвестиційний менеджмент: навч.посіб. / В. І. Польшаков, Н. В. Ткаленко. К.: Конкорд,2009. 172 с.
- 31.Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р.: Постанова Кабінету Міністрів України № 385 від 06.08.2014 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
- 32.Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-ХІІ, із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
- 33.Руденко О. А. Методологічні засади формування державної інвестиційної політики як основи модернізації структури економіки. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2014. Вип. 8(3). С. 54-57.
- 34.Руденко О. А. Формування державної інвестиційної політики як основи економічного зростання. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. 2015. Вип. 14(4). С. 44-47.
- 35.Савченко О.В. Сутність та складові організаційно-економічного механізму стимулювання інноваційної діяльності на підприємстві / О.В. Савченко, В.П. Соловійов // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". 2013. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2635>.
- 36.Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки: навчальний посібник / Д. М. Стеченко. К.: МАУП, 2002. 176 с.
- 37.Тарабан С. В. Капітальні інвестиції як складова державної інвестиційної політики на регіональному рівні. Університетські наукові записки. 2020. № 2. С. 176-185.
- 38.Туріянська М. М. Інвестиційний клімат: підходи до моделювання. Наукові праці ДонНТУ. 2004. Вип. 76. С. 103–111.
- 39.Федоренко В. Г. Інвестознавство: підручник. [2-ге вид., переробл.]. К.: МАУП,2002. 408 с.
- 40.Федоренко В.Г. Шляхи підвищення інвестиційної діяльності в Україні: Монографія / В.Г. Федоренко, Д.В. Степанов, О.Г. Чувадинський. К.: Аспект-Полграф, 2003. 723 с с. 31
- 41.Федоров Г. О. Інвестиційна діяльність в Україні: історико-правовий аналіз. Право і суспільство. 2019. № 4. С. 230–236.
- 42.Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посіб. / Д. М. Черваньов. К. : Знання-Прес, 2003. 622 с.
- 43.Шкурупій О.В. Формування господарського механізму в умовах транзакції : автореф.дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук:

- спец. 08.01.01 "Економічна теорія" / О.В. Шкурупій; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2002. 15 с.
- 44.Штулер І. Ю. Державна політика залучення інвестицій у стратегії розвитку національних економік. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2017. Вип. 16(2). С. 162-166.
- 45.Щун Н.О. Реалізація державної інвестиційної політики в контексті забезпечення економічної безпеки України. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. Випуск 2 (65). 2022. С.79-88.
- 46.Щур Н. О. Реалізація державної інвестиційної політики в контексті забезпечення економічної безпеки України. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2022. Вип. 2. С. 79-88.
- 47.Як вторгнення Росії обвалить бюджет України та вдарить по економіці Європи – прогнози МВФ. Анастасія Зануда. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61190565>

Виконав:

студент магістратури за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування заочної форми навчання

« ____ » _____ 2023 р.

Підпис

**Зеленецький
Вадим**

Ініціали, прізвище

Науковий керівник:

« ____ » _____ 2023 р.

Підпис

Підлісна Тетяна

Ініціали, прізвище

Робота допущена до захисту:

« ____ » _____ 2023 р.

Підпис

**Щепанський
Едуард**

Ініціали, прізвище